Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Europos LIETUVIS

Nr. 37 (1182) Londonas, 1971 m. spalio 26 d. XXV metai

Pasaulis aplink mus

PASAULIO DIDIEJI PERSEPOLYJE

Šių dienų pasaulyje ne naujiena, kad į kurį nors kraštą suvažiuoja daugelio valstybių galvos — karaliai, prezidentai, ministeriai pirmininkai. Susisiekimas dabar patogus — nebereikia žirgų kinkyti į karietą ir savaitėmis klepsėti. Pasaulis sumažėjo, ir tik J. Verno romane Filijus Fogas aplink keliauja 80 dienų. Gal, žinoma, kokiam nors biedniokui ir dabar užtruktų tiek pat laiko atlikti tokiai kelionei, bet ne karaliams ir ne prezidentams. Dabar ir mažytėlių valstybėlių prezidentai jau sėda į lėktuvą, jei yra reikalo toliau pavažiuoti. Purpt, ir esi numatytoje vietoje.

Šįkart Irano šachas Mohammedas Reza Pahlevis nutarė susikviesti didžiąsias ir mažesnes pasaulio galvas į didelę šventę — į 2.500 metų sukaktį, kai buvo įkurta Persijos imperija. Ne, Iranas nebėra anoji persų imperija, buvusi žymiai didesnė už dabartinę ir įvairiais laikais valdžiusi aplinkinius kraštus. Jis turi tik apie 20 mil. gyventojų. Bet dabartinio šacho tėvas pradėjo įvairias reformas, dabartinis varo jas į priekį, ir šiandien jau galima pasakyti, kad gyventojų pragyvenimo lygis yra pakilęs, kraštas turi du universitetus, pradžios mokslas privalomas nuo 1943 m. Dėl to kai šachas pradėjo dabar organizuoti tam imperijos sukakties baliui visus reikalingus išteklius ir jo kritikai ėmė ūžti, kad visa kas kaštuos labai daug milijonų, jo politikos rėmėjai atsikirtinėję: o jūs pažiūrėkite, ką jis vis dėlto gera padarė žmonėms! Tai tegu parodo pasaulio galingiesiems, kiek garso išgyveno ta imperija, kiek joje būta iškalbingos senovės ir kas gera yra dabar.

Beje, sukakties didžiosios iškilmės atbūtos senojoje Persijos imperijos sostinėje Persepolyje, kur iš rūmų likę tik griuvėsiai. Dabar sostinė yra Teheranas, bet jis neturi istorinio kvapo. O kai iškilmių dieną didieji suvažiavę susėdo Persepolio tvirtovės griuvėsiuose ir kai pradėjo pro šalį žygiuoti grupės karių, apsirengusių visokių amžių uniformomis ir ginkluotų tų amžių ginklais, gražu buvo pažiūrėti. Dalyvavo 3.000 karių, ir nors Iranas turi savo arklių, bet jų dar buvę pripirkta iš svetur, ir viskas atrodę daug iškilmingiau ir įspūdingiau, negu Cecil B. DeMille filmuose, kur irgi visko masiškai yra.

Svečius iškilmių metu ceremoniškai saugojo šimtas karių, aprengtų taip, kaip būdavo rengiama Achemenidų dinastijos laikais, imperijos pradžioje. Visi tie sargybiniai su skydais ir su ietimis. O paskui kai pradėjo žygiuoti karių būriai iš visų dešimties dinastijų laikų nuo pat Kiro Didžiojo, imperijos įkūrėjo, kai pradėjo joti kavalerija, tai svečiai tik ploję susižavėję, o šachas, apsivilkęs kariuomenės vado uniforma, atrodęs irgi patenkintas, nes viskas pasisekė. Dešimt metų buvę studijuota ir aiškintasi, kaip kurio laikotarpio kariai atrodė, ir prieš paradą šachas dar apvažiavęs viską ir apžiūrėjęs, ar pakankamai šaunu, ar iki smulkmenų pasiruošta.

Žinoma, buvo balius ir dar didelis, ir valgiai ruošti pagal kiekvieno skonį, ir žalios kupranugario mėsos buvę patiekta šeikams, kuriems tai yra skanėstas, ir rūkytos silkės (kipper), tur būt, Edinburgo kunigaikščiui ir jo dukteriai Onai, kurie atstovavo Britanijos karalienei ir, greičiausia, mėgsta retkarčiais tokio daikto paragauti pusryčiams, ir ikros, tikėkimės, buvo neužmiršta parūpinti Sov. Sąjungos prez. Podgornui, ir slivovicos Jugoslavijos prez. Tito (ne, jis, kaip laikraščiai rašė, daugiau linkęs į viskę). Taigi, visko turėjo būti, tik daugelis dalykų, kas ten valgyta ir gerta, iš dalies laikyta lyg ir valstybine paslaptim. Gerai žinoma, kad gero vyno užteko, tokio, kokį dideli vyrai geria ir gerdami girią. Taip, vynas puotai į Persepolį buvęs atgabentas iš Prancūzijos, Chateau Lafitte 1945 metų gamybos, po 400 frankų už butelį.

Spėjama, kad visa šventė galėjo kaštuoti apie 40 mil. svarų. Kurgi nekaštuos, jei svečiams naudotis buvo parūpinta 250 limuzinų, viena sargybinio uniforma verta apie 480 svarų! O tai tik smulkmenos visame šventės blizgėjime. Bet užtai suvažiavo dideli vardai. Be tų, kuriuos minėjom, viešėjo Persepolyje JAV viceprez. Agnew, Etiopijos imperatorius Selassie, Jordano karalius Husseinas, Indijos prez. Giris, Čekoslovakijos prez. Svoboda... Tų didžiųjų svečių sulėkę apie 60, ir visiems buvo pastatytos palapinės, žinoma, geresnės už mūsų skautų, kilimais išklotos ir visa kuo aprūpintos.

Be kita ko, iš Britų muziejaus toms iškilmių dienoms Iranas buvo pasiskolinęs degto molio lentą, tokios į šonus palinkusios formos, kaip statinės šulai, kurioje imperatoriaus Kiro Didžiojo laikais dantiračio ženklais esanti įrašyta žmogaus teises suteikianti deklaracija. Štai tau Iranas, ką jis paveldėjo iš praeities, jūs, karaliai, prezidentai, šeikai ir ambasadoriai. Tokiais senais įstatymais, be abejo, galima didžiuotis. O Irano šachas nori kartu pasididžiuoti ir krašto dabartim ir atkreipti į savo kraštą pasaulio akis per tuos didžiuosius.

S. Baltaragis

A. A. ELENAI RADZEVIČIENEI mirus,

jos vyrą Petrą, dukterį ir sūnų nuoširdžiai užjaučia ir kartu liūdi

B. ir J. SNABAIČIAI ir

M. ir J. NAVICKAI

A. A. ELENAI RADZEVIČIENEI

staiga mirus, jos vyrą Petrą, dukrą Birutę ir sūnų Vacių skausmo valandoje giliai užjaučiame ir kartu liūdime

E. BLIŪDŽIŪTĖ ir KLUMBIŲ ŠEIMA

A. A. ELENAI RADZEVIČIENEI

staiga mirus, skaudžioje liūdesio valandoje reiškiame gilią užuojautą vyrui, dukrai ir sūnui

A. L. IG. ŠIMKAI

A. A. ELENAI RADZEVIČIENEI

staigiai ir netikėtai mirus, gilaus liūdesio valandoje jos vyrą Petrą, dukterį Birutę ir sūnų Vacį nuoširdžiausiai užjaučiame ir kartu liūdime.

DBLS NOTTINGHAMO SKYR. VALDYBA IR NARIAI

PASAULYJE

— „Iki gyvos galvos ir reiškia iki gyvos galvos", taip pasakė britų teisėjas, skelbdamas sprendimą žmogui, kuris devyniais šūviais nužudė policijos seklį, o kartu reiškia, kad panašiais atvejais bus sugriežtintos bausmės, kai nebegalioja mirties bausmės įstatymas.

— Frankfurte, V. Vokietijoje, Rumunijos kultūros ministerijos atstovai uždarė knygų mugėje savo skyrių, protestuodami, kad vokiška leidykla išspausdino rumuno Gomos romaną, kuris buvo pripažintas netinkamu spausdinti pačioje Rumunijoje.

— Spalio 31 d., švenčiant Čiang Kaišeko 84 m. amžiaus sukaktį, ties Kinija bus išbarstytas milijonas ženkliukų su jo atvaizdu.

— Aimares provincijoje, Peru, drebėjo žemė, sunaikinti 6 kaimai, žuvo apie 40 žmonių.

— Ligoninės loterijoje Britanijoje pirmasis prizas buvo maisto dėžutė, antrasis — vaisiai, o trečiasis — cigaretės, o loterija buvo suruošta vėžio ligos tyrimo fondui papildyti.

— Amerikiečiui dainininkui Tony Bennett priteista mokėti buvusiai žmonai po 40.000 svarų kas metai ir palikti 60.000 svarų vertės namus.

— Čekoslovakija ištrėmė JAV diplomatą, kuris turėjo ryšių su nuteistaisiais už šnipinėjimą žurnalistais.

— Pasaulinės Sveikatos Organizacijos spėjimu, Britaniją šią žiemą palies gripas.

— Assame, Indijoje, traukinio buvo mirtinai sužeistas dramblys, ir tuojau iš džiunglių sumaurojo jų visa kaimenė ir pratriūbavo visą naktį, kol sužeistasis pasibaigė, o kol prie geležinkelio vyko laidotuvių rauda, traukinys, grįžęs atgal į miestą, turėjo laukti.

— Buvusio Vokietijos maršalo Rommelio duktė Barbara (60 m. amžiaus), nuolat gyvenusi Sinajaus kalnuose esančioje apleistoje moskoje ir maitinusis iš gretimo vienuolyno kas antrą dieną atnešamaisiais duona ir vandeniu, įsikūrė dabar arti tos vietos ten pat kalnuose, kur, kaip biblija pasakoja, Mozė iš Dievo priėmė Dešimt įsakymų, ir atgailaus už savo tautos nuodėmes.

— Indija ir Kinija sutarė pasikeisti ambasadoriais.

— Sov. Sąjunga bandanti dirbtinius žemės palydovus, kurių uždavinys būsiąs pasivyti ir sunaikinti erdvėje kitus palydovus.

SACHAROVO MINTYS

Andriejus D. Sacharovas, Sovietų Sąjungos akademikas ir Žmogaus Teisių Komiteto narys, pastaruoju metu ne kartą yra pasisakęs prieš laisvės varžymą Sovietijoje. Tai mokslininkas, laikomas sovietų vandenilio bombos „tėvu", su kuriuo skaitosi pasaulis ir, aišku, turėtų skaitytis ir patys sovietai.

Rugsėjo mėn. A. D. Sacharovas kreipėsi į Sovietų Sąjungos Aukščiausiąją Tarybą, pateikęs atvirą raštą, kuriame jis iškėlė reikalą leisti sovietų piliečiams, jei jie pageidauja, emigruoti į kitus kraštus. Rašte paliečiamas ir Simo Kudirkos atvejis ir aplamai lietuviai.

Sacharovas pirmiausia nurodo į sovietų piliečių tragiškuosius konfliktus tais atvejais, kai jie pareiškia norą emigruoti ir įsikurti kitame krašte. Tuos konfliktus nušviečia per pastaruosius mėnesius Sovietuose buvusios teismų bylos ir ne tik jos, bet ir emigravimo klausimo teisinės, socialinės, psichologinės bei politinės pusės.

Jis teigia, kad sovietų piliečiai, ne tik žydai, bet ir kitų tautybių žmonės, kaip rusai, ukrainiečiai, vokiečiai, armėnai, lietuviai, latviai, estai, turkai ir kiti, norėję palikti kraštą asmeniniais, etniniais ar kitais sumetimais, ištisus metus laukia atsakymo į savo prašymus, ir dėl to jų gyvenimas paverčiamas kančia.

Autorius kalba ir apie kitą šio klausimo pusę. Esą, tenka susirūpinti tais sovietų piliečiais, kurie, netekę vilties įstatymais remdamiesi pasiekti savo tikslo (gauti leidimą išvykti), pasiryžta kuriuo nors būdu pažeisti įstatymą. Daugelis tų piliečių nubausta sunkiomis kalėjimo ar stovyklos bausmėmis ar pateko į griežto režimo psichiatrines ligoninės, pvz., Dniepropetrovske ir kitur. Tų piliečių žygiai daugeliu atvejų teismų buvo laikomi tėvynės išdavimu, ir dėl to tie piliečiai buvo sunkiai nubausti. Čia autorius priminė 1970 m. gruodžio mėn. Leningrade įvykusią bylą žydų, kaltinamų noru lėktuvu pasitraukti į užsienį. Esą, pasaulis buvo nustebintas paskelbtaisiais nuosprendžiais

1971 m. gegužės mėn., toliau nurodo Sacharovas, lietuvis Simas Kudirka Vilniaus teismo buvo nuteistas 10 metų sunkiųjų darbų bausme, o jo vienintelė kaltė buvo noras pasilikti užsienyje. Jam pavyko nušokti į amerikiečių laivą, tačiau jis buvo sugrąžintas ir nubaustas už tėvynės išdavimą.

Nurodęs, kad sovietų piliečiai, bandą palikti kraštą, dažnai virsta antros klasės piliečiais, nes dėl sovietinių tradicijų, prietarų ar konformizmo jie negali pasinaudoti kai kuriomis teisėmis, Sacharovas toliau pabrėžia, kad tenka šiuo klausimu ieškoti žmogiškų bei teisingų sprendimų.

Tie sprendimai, pasak Sacharovo, būtų ypač svarbūs ne tik Sovietų Sąjungos tolimesnio demokratinimo vyksmui, bet ir siekiant kraštą galutinai išgelbėti nuo tarptautinės izoliacijos, norint keistis gyventojais bei idėjomis ir pagaliau siekiant žmogaus teisių gynybos.

Ta emigravimo teisė, kuria iš tikrųjų tegali pasinaudoti tik mažas gyventojų skaičius, tai esminė dvasinės laisvės sąlyga. Sacharovas teigia, jog laisvas kraštas negali būti panašus į narvą, net jei jis būtų paauksuotas bei aprūpinamas materialinėmis vertybėmis.

Sacharovas savo rašte A. Tarybai prašo: „Gerbiamieji Aukščiausios Tarybos nariai, aš kreipiuosi į jus ir į kiekvieną, kuris trokšta, kad šio krašto piliečiai iš tikrųjų būtų laisvi, visomis galimomis priemonėmis prisidėtų šiuos klausimus sprendžiant..." Toliau Sacharovas juos prašo:

—esminis dalykas tai priimti įstatymus, kuriais emigravimo klausimas būtų išspręstas demokratinėje dvasioje, būtent, kad kiekvienas, norįs išvykti iš krašto, galėtų tai padaryti, jei jis pakeičia savo nuomonę, galėtų be trukdymų sugrįžti. Tai atitiktų visuotinai pripažintąsias žmogaus teises,

—esminis dalykas yra reikalas pakeisti baudžiamojo kodekso skyrių apie valstybės išdavimą, kad ateityje jis nebūtų panaudojamas taip plačiai, kaip yra liudiję neseniai įvykusių bylų nuosprendžiai,

—taip pat esminis dalykas suteikti amnestiją visiems piliečiams, kurie buvo nubausti, kad stengėsi išvykti iš krašto, ir paleisti tuos, kurie dėl tos pačios priežasties prievartos būdu yra atsidūrę specialiose psichiatrinėse ligoninėse.

A.D. Sacharovo kreipimosi į Aukščiausiąją Tarybą Maskvoje tekstas spalio 7 d. buvo paskelbtas „New York Times" dienraštyje. (ELTA)

KUDIRKA „STERN" PUSLAPIUOSE

Hamburge, Vokietijoje, leidžiamasis iliustruotas savaitinis žurnalas „Stern" (jo tiražas daugiau kaip 2 mil. egz.) rugsėjo 12 d. paskelbė išsamų straipsnį apie Simą Kudirką. Įdėtos devynios įvairaus dydžio nuotraukos bei žemėlapis. Straipsnio antraštė: „Vieno pabėgimo eiga", o jo autorius: Klaus Liedtke.

Smulkiai aprašyti Kudirkos dramos tarpsniai: pasiruošimas ir šuolis iš sovietų laivo „Sovietskaja Litva" į JAV laivą „Vigilant", Kudirkos apie 8 valandų pergyvenimai laive, toliau — brutalus Simo grąžinimas rusams ir pagaliau jo byla Vilniaus sovietiniame teisme. Pastaroji dalis trumpesnė, tačiau visa kita — Kudirkos išgyvenimai JAV laive, maldavimai jo neišduoti, rusų- bolševikų barbariškas jo atžvilgiu elgesys — Liedtkės aprašyta vokiečiams būdingu kruopštumu ir tikslumu (net minutes skaičiuojant) bei giliu įsijautimu.

Vokiečių žurnalo straipsny patiektas vienas naujas, JAV ar lietuvių spaudos anksčiau nepastebėtas faktas. S. Kudirką nugabenus (padedant amerikiečiams jūrininkams) į sovietų laivą (tai buvo 11,40 naktį), po maždaug valandos „Vigilant" išlydėjęs sovietinį laivą į atvirą jūrą. Tačiau apie 3,30 val. ryto lapkričio 24 d. šis laivas vėl buvo atsidūręs New Bedford uoste.

(ELTA)

ELEKTROFOTOGRAFAI

Jau skelbta, kad praeitą vasarą, rugpiūčio mėn. pradžioje, Ziuriche, Šveicarijoje, įvyko trečiasis Europos elektrofotografijos koliokvijumas. Dalyvavo apie 150 pasaulio mokslininkų, tarp kitų iš JAV, Kanados, Japonijos, o Sovietų Sąjungai atstovavo trys — K. Čibisovas ir lietuviai vilniečiai prof. dr. Jurgis Viščakas ir doc. Arvydas Matulionis. Buvo skaitomi ne tik šių abiejų lietuvių, atvykusių į Šveicariją, pranešimai, bet ir dar aštuonių kitų, būtent: V. Gaidelio, Z. Pociaus, D. Jurevičiaus, E. Monrimo, S. Taurailienės, A. Tauraičio, A. Pažėros ir J. Rakausko. Lietuvių pranešimai kėlė dėmesį bei diskusijas. Pareiškė norą Lietuvoje stažuotis keli Šveicarijos ir Fed. Vokietijos mokslininkai.

„Tiesa" (rugp. 29 d.) pastebėjo, kad Lietuvoje vykdomi puslaidininkių fizikos mokslininkų elektrofotografijos darbai jau nuo seniau kelia užsienio dėmesį. Elektrofotografijos pradžia buvusi 1956 metai, ir ji pradėta populiarinti daugiausia maskviečio V. Fridkino ir vilniečio J. Žilevičiaus iniciatyva. Vieni pirmųjų lietuvių pionierių buvo T. Banys, I. Gaška ir I Žilevičiūtė Žinomi elektrofotografijos centrai šiuo metu pasaulyje yra: Rochester (JAV), Wiesbaden ir Goettingen (Fed. Vokietija), Ziurichas (Šveicarija) ir Tokio (Japonija) . Centrai už geležinės uždangos yra: Magdeburge ir Rytų Berlyne (R. Vokietija), Lodzėje ir Varšuvoje (Lenkija) ir Sofijoje (Bulgarijoje). Dirbama ir Maskvoje, Leningrade ir Kijeve, bet, prof. Viščako nuomone, kūrybingiausiai dirbama ne kur kitur, bet Vilniuje. (ELTA)

ŽMONIJA SENSTA

Žmonija kasmet sensta. 1850 m. JAV 65 su viršum metų žmonių buvo tik 2,5%, o jau 1950 m. jų skaičius pasiekė 8,1%, Anglijoje atitinkamai 1901 m. — 5%, o 1957 m. — daugiau kap 12%. Japonijoje užpraeitais metais gyveno daugiau kaip 10 mln. žmonių, sulaukusių 60-ties. TSRS tokių žmonių skaičius 1939 m. sudarė 6,8%, o pagal paskutiniuosius surašymo duomenis — 12%.

SNUKIŲ DAUŽYMO ČEMPIONAI

Kijeve suruoštosiose „snukių daužymo" varžybose rekordas atiteko Vasilijui Bezbordny ir Goniush.

Po 30 valandų tokio sporto teisėjai pripažino abu varžovus čempionais.

SEPTYNIOS DIENOS

Debesys mėnulyje

Du Houstono Rice (JAV) universiteto mokslininkai tvirtina, kad jie pastebėję garų debesis mėnulyje, bent tokias žinias jiems pateikę mėnulyje paliktieji instrumentai.

Nobelio premija ekonomistui

Nobelio premija paskirta rusiškos kilmės amerikiečių ekonomistui prof. dr. Simonui Kuznetsui už jo sukurtuosius metodus ekonominiam vystymuisi nustatyti.

Ko norėtų Kosyginas?

Atvažiavusiems apsidairyti aštuoniems JAV gubernatoriams Sov. Sąjungos min. pirm. Kosyginas pareiškė norą, kad prez. Nixonas baigtų Vietnamo karą iki kitų metų gegužės mėn., kada jis žada važiuoti į Maskvą. Dar geriau būtų, kad iki tada ir Izraelis pasitrauktų iš arabų žemių. Kas norįs taikos, tai žinąs, kad ji sunkiai pasiekiama be JAV ir Sov. Sąjungos draugystės.

Priimdamas gubernatorius, jis nukrypęs nuo tokiais atvejais įprastos tvarkos, nes pakvietęs ir žurnalistus: „Mes neturėsime jokių paslapčių".

Heikalas Vokietijoje

Tarp Egipto ir V. Vokietijos diplomatiniai santykiai nutrūko 1965 m., kai arabų kraštai patyrė, kad Izraelis gauna ginklų iš Vokietijos.

Dabar Egiptas persigalvojo ir išsiuntė į Bonną diplomatinių santykių megzti Al Ahram laikraščio redaktorių Mohammedą Heikalą.

Rytų Vokietijos žurnalistai

Britanija leido keliems Rytų Vokietijos laikraštininkams atidaryti savo įstaigą Londone.

Nuo to laiko, kai Berlyno siena pastatyta, britai ligi šiol neįsileidinėjo jokių R. Vokietijos pareigūnų.

Sov. Sąjungos viltys

Kinijos ministeris pirmininkas Čou Enlajus pakalba apie Sov. Sąjungos grėsmę savo kraštui, bet jis esąs pats sukalbamiausias žmogus tarp visų Kinijos vadų, dėl to Sov. Sąjungos aukštieji esą įsitikinę, kad kai tik Mao Cetungas iškris, tai bus galima tarp abiejų kraštų atstatyti draugiškus santykius.

Prašymas Trudeau

113 Lietuvos žydų atsiuntė Kanados min. pirm. Trudeau prašymą, kad jis užtartų jų reikalą prieš Kosyginą, kai jis atvažiuos.

Panašų prašymą atsiuntė ir 75 Maskvos žydai.

4 tonos

Olandų policija užtiko lėktuve 4 tonas ginklų ir amunicijos.

Siunta iš Čekoslovakijos buvo gabenama į Airiją teroristams.

Tčeboterevas išdavė

Belgijoje dingęs sovietų pareigūnas Tčeboterevas pateikęs sąrašą 30-40 sovietinių diplomatų, kurie verčiasi šnipinėjimu daugiausia NATO štabo veiksmų.

Užpuolimas Kanadoje

Prasiveržęs pro palydovus, Kanadoje viešintį Sov. Sąjungos min. pirm. Kosyginą buvo užpuolęs vengras pabėgėlis.

Karalienė Turkijoje

Britanijos karalienė buvo savaitei išvažiavusi valstybinio vizito į Turkiją.

Ją lydėjo vyras — Edinburgo kunigaikštis ir duktė princesė Annė.

Solženicynas nepatenkintas

Nobelio premija apdovanotasis rusų rašytojas Solženicynas nepatenkintas, kad Švedijos atstovybė nesuruošė jam priėmimo įteikti premijos medaliui ir diplomui. Argi tai esančios vogtos prekės, kurios įteikinėjamos už uždarų durų?

O Švedijos atstovybė nenori politinių nesusipratimų, dėl to vengia viešumos.

Po 70 svarų

Ulsteryje (Šiaurės Airijoje) tvirtinama, kad IRA (Airijos Respublikos Armija) mokanti iki 70 svarų už kiekvieną nušautąjį policininką.

Nobelio premija Brandtui

Nobelio taikos premija paskirta V. Vokietijos kancleriui Williui Brandtui.

Sov. Sąjunga protestuoja

Rašydamas apie iš Britanijos ištremtuosius Sov. Sąjungos pareigūnus, pakaltintus šnipinėjimu, „New York Times" užsiminė, kad JAV tarp priskirtųjų prie Jungtinių Tautų sovietinių pareigūnų 250-300 esą žvalgybos tarnautojai, kaip amerikiečių žvalgyba tvirtina. Vienas buvo ir pavarde paminėtas, kaip veteranas KGB darbuotojas.

Sov. Sąjungos ambasadorius J. Tautose Malikas tuoj pareiškė Valstybės departamentui protestą, pavadindamas tai antisovietine isterija.

Tačiau nuo 1960 m. buvo pakaltinti šnipinėjimu ir išprašyti 11 sovietinių pareigūnų, kurie dirbo J. Tautose, ir 11, kurie dirbo Sov. Sąjungos ambasadoje.

Slapti pasitarimai

JAV prez. Nixono patarėjas dr. Kissingeris veda slaptus pasitarimus Kinijos sostinėje Pekine.

Premija Pablui Nerudai

Nobelio literatūros premija paskirta čiliečiui Pablui Nerudai.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1 Ladbroke Gardens, London W. 11. 2 PU. Tel. 727 2470

Registered as a newspaper at the Post Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina metams 3,50 sv., dolerio kraštuose — 8 dol. metams; Vokietijoje — DM 30.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Po Chicagos dangum

Nelaimės ir mirtys. Laimingai praėjo 4 Dainų šventė. Visi buvome patenkinti, kad didžiulis subėgimas praėjo sklandžiai.

Tačiau, vasarai įpusėjus, štai mus ištiko liūdni įvykiai: mirė Vyt. Galvydis, vos 49 m. inž. A. Ralis, teisin. Peters, mjr. Žygas, Šaulė Markuzienė ir visa eilė kitų. Netoli Chicagos, Western Springs, Elzbieta Virkuvienė ir jos duktė Jenie 14 m. amžiaus žuvo automobilio nelaimėje, veiklus Marquette Parko veikėjas Norius užsimušė netoli namų.

Ansambliai ir opera. Po vasaros atostogų pradėjo darbą mūsų ansambliai. Aidutės, kurį veda muzikė A. Stephens, turėjo savo pirmąjį koncertą rugsėjo 18 d. Jaunimo Centre.

„Dainavos" Tautinio Meno Ansamblis pradėjo repeticijas Jaunimo Centre — ruošiasi pastatyti A. Kairio ir muz. Br. Budriūno operetę „Sidabrinė diena". Muz. Armonas jau kelinti metai jam vadovauja. Lietuvos Vyčių Choras su vadovu muz. F. Stroliu rengiasi rudenį savo koncertui. O mūs opera rengiasi šiam sezonui pastatyti lietuvišką operą „Jūratę ir Kastytį", Vikt. Banaičio kūrinį.

Daugiau tokių. Kun. Sugintas, per ilgus metus surinkęs 213.095 dol., kuriuos siuntė Vasario 16 gimn., Saleziečių ir Punsko gimnazijoms ir kitoms mokykloms ir net 2 tūks. Lietuvių Fondui, jau pavargo ir nustojo vykdyti savo misiją.

Muziko pagerbimas. Rugsėjo 26 d. Chicagoje pagerbtas senas žinomas muzikas Jonas Byanskas. Jis yra dirbęs su „Birutės" choru, buvęs akompaniatorium Kiprui Petrauskui, akomponuodavo parengimuose ir iki šiai dienai padeda tai Vyčių chorui, tai „Gintaro" pasirodymuose ar su orkestru dalyvauja banketuose. Lietuviškoji visuomenė jau nuo 1912 m. pažįsta J. Byanską.

„Kario" žurnalo parengimas. Šiemet spalio 24 d. Jaunimo Centre įvyko mūsų vienintelio karinės minties žurnalo „Kario" tradicinė kavutė. Iš tokio parengimo vis maždaug gaunama apie 700 dol. pelno, ir jis pasiunčiamas „Kariui", kad tas stipriau gyvuotų. Svečiai daugausia būna ramovėnai ir birutietės. Šiemet dail. A. Rūkštelė paaukojo loterijai gražų paveikslą, „Kario" atstovas Stankūnas susuko filmą, ir parengime pasirodė keli talentai.

Mūsų jaunimas. Chicagos lietuviškasis jaunimas daug kur pasireiškia. Štai Jurgis Bendoraitis Cornell parko suruoštose plaukimo varžybose laimėjo pirmąją vietą, Marytė Kazūnaitė iš Marquette Parko dalyvavo jaunimo meno ir rankdarbių metinėje Grant Parke parodoje, kur už tapybos ir skulptūros darbus laimėjo premiją ir 25 dol., Gintarė Baumilaitė, Nerijos tunto Minijos laivo vadė, laimėjo antrąją vietą Michigano valstijos vandens slidinėjimo lenktynėse.

Šalpos organizacijos. Neseniai įsisteigė Chicagoje Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos Rėmėjų būrelis, kuriam vadovauja kun. Kaz. Kuzminskas.

Lietuviai republikonai. Jau daugelį metų Chicagoje veikia ir Lietuvių Republikonų Lyga Illinois valstybėje. Pirmiau ji buvo išvysčiusi plačią veiklą, kol dar buvo gyvas velionis A. Olis, bet dabar silpnokai reiškiasi.

Dabar jiems vadovauja energingas ekonomistas inž. Oksas.

Apylinkių išlaikymas. Chicagos lietuviai turi didelių rūpesčių dėl savo apylinkių išlaikymo. Juodieji vis pamažu skverbiasi į baltųjų apgyventąsias vietoves, o kur jie užeina, tai namų vertė krinta ir kriminalai įsiveisia iki aukščiausio laipsnio. Todėl pigiųjų namų statyba sustabdyta.

Ligos ir mirtys. Po Chicagą siaučia įvairios ligos — gripas, širdies ir vėžio, protinės ligos.

Neseniai susirgo Marquette Park Gimimo parapijos vargonininkas Vladas Baltrušaitis. Kun. Zakarauskas turi daug rūpesčio, nes nėra, kas bevadovauja bažnytiniam chorui ir pagelbsti pamaldose. Buvo pakviesta Kazė Brazdžionytė groti vargonais lietuviškose pamaldose.

Kita ligos nelaimė aplankė mūsų žymią rašytoją ir aktorę, „Aukso Žąsies" filmo autorę Birutę Pūkelevičiūtę. Ji paskutiniais mėnesiais rūpinosi prekyba, bet turėjo viską palikti ir eiti į ligoninę. Dabar jos prekybą nupirko solistas Jonas Vaznelis.

Rugsėjo mėnuo nusinešė daug lietuvių į kapus.

Šimtametis lietuvis. Chicagos lietuvis Vincas Katkevičius šiomis dienomis sulaukė 100 metų amžiaus. Bet rugsėjo 26 d. jis mirė

Daužvardžio vardo mokykla. Graudingas paskutinis atsisveikinimas su velioniu dr. Daužvardžiu ne tik lietuvių, bet ir Chicagos visuomenės buvo giliai išgyventas. Pro jo karstą per porą dienų praėjo 3.600 žmonių, į kapines palydėjo 322 automobiliai, dalyvavo 35 tautų atstovai, policijos garbės sargyba. Lenkai, ukrainiečiai ir kitos grupės paminėjo jo mirtį radijuj ir spaudoj.

Tuoj pradėta rūpintis, kad Chicagos mokyklų vadovybė pavadintų naujai statomą aukštesniąją mokyklą Brighton Park apylinkėje jo vardu.

Literatūros Fondas. Prieš porą metų įsisteigė Ateities literatūros fondas, kuris telkia lėšas grožinei literatūrai leisti.

Ateities leidykla jau išleido 4 poezijos rinkinius, o dabar greitai išeis lietuvių rašytojų antologija, kurią redagavo K. Bradūnas, įvadą parašė prof. Skrupskelytė. LF valdybą sudaro Kęst. Keblys, J. Udrienė, V. Kleiza, R. Kriaučiūnas ir V.Skrupskelytė.

Balys Brazdžionis

ATOSTOGOS VENECUELOJE

„Venecuelos Lietuvis" rašo, kad sociologė dr. Marina Gorodeckaitė-Tarulienė, dirbanti Memorial university St. John's Newfoundlande, Kanadoje, metines atostogas praleido Maracay mieste pas savo tėvelius ir sūnų.

Savo metu dr. M. Gorodeckaitė-Tarulienė yra studijavusi Oxfordo universitete ir veikusi lietuviškoje Londono visuomenėje.

SU LIETUVIAIS PASAULYJE

DEVYNIOS KNYGOS

„Darbininkas" (Brooklyn) rašo, kad septyni lietuviai, kurie priklauso Lietuvos vyčių sąjūdžiui, sukūrė būrelį, kurio tikslas yra garsinti Lietuvos vardą svetimųjų tarpe.

Būrelio nariai nupirko devynias knygas, parašytas anglų kalba apie Lietuvą, ir padovanojo Northeast Catholic High School gimnazijai.

Tos devynios knygos buvo išstatytos visą savaitę knygyno parodoje.

„NEPRIKLAUSOMAI LIETUVAI" 30 METŲ

Šiais metais Kanados savaitraštis „Nepriklausoma Lietuva" švenčia savo 30 metų gyvavimo sukaktį.

„Nepriklausomos Lietuvos" idėja kilo 1940 m., susiorganizavus Kanados lietuviams.

Iš pradžių laikraštį redagavo visa eilė lietuvių, 1949 - 1968 m. tą darbą perėmė nepriklausomoje Lietuvoje ėjusio dienraščio „Lietuvos Žinių" vyr. redaktorius Jonas Kardelis.

Nuo 1970 m. liepos mėn. „N. L.„ redaguoja R. E. Maziliauskas.

Laikraštį leidžia „Nepriklausomos Lietuvos" dalininkų - akcininkų bendrovė.

Kaip matyti iš 30 metų sukakties paminėjimo, „Nepriklausoma Lietuva" yra patekusi į ekonominius sunkumus.

LITUANISTIKA PENSILVANIJOS UNIVERSITETE

„Darbininkas" rašo, kad Pensilvanijos universiteto biblioteka turi surinkusi Galvanausko, Savickio, Krupavičiaus, Balučio, Baltrušaitienės (poeto žmonos), Žemaitės, Kiršos, St. Šalkauskio, A. Smetonos, Stulginskio ir kitų įžymių asmenų laiškų ar jų fotostatinių kopijų. Vien V. Krėvės laiškų turi apie pusketvirto šimto.

Taip pat universiteto biblioteka turi nufotografuotus „Aušros" puslapius.

Visas tas lietuviškas kultūros turtas daugiausia buvo parūpintas dr. V. Maciūno iniciatyva.

V. LOZORAITIENEI 75 M. AMŽIAUS

Diplomatijos šefo min. S. Lozoraičio žmona visuomenininkė Vincentina Matulaitytė-Lozoraitienė šiemet atšventė 75 m. amžiaus sukaktį.

Č. JANUŠO DARBŲ PARODA

New Yorke Lietuvių Moterų Klubų federacija rugsėjo 25-26 d. d. surengė dailininko Česlavo Janušo dailės darbų parodą, skirtą jo kurybos 40 metų sukakčiai paminėti.

Lietuvoje dail. Č. Janušas sukūrė teatro dekoracijas St. Šimkaus operai „Pagirėnams", St. Santvaro „Kaimynams", Vienuolio „Dauboje" ir kt.

New Yorko parodoje buvo išstatyti 101 paveikslas.

KVAPUS KŪRINYS

„Darbininko" pranešimu, dail. Aleksandros Kašubienės trijų matavimų kūrinys buvo išstatytas Contemporary Crafts Museum New Yorke.

Pats kūrinys pavadintas — aplinkos spalva, dydis 6x7x35 pėdos. Kvapus pritaikė Danutė Anonienė, o muziką parašė Emanuel Ghent.

PADĖKOS ATŽYMĖJIMAS V. VOLERTUI

Amerikos LB centro valdybos pirmininkas rašytojas ir inž. Vytautas Volertas už „reikšmingą darbą Apollo 15 komunikacijų srityje" NASA-os buvo apdovanotas padėkos atžymėjimu.

„GLOBE AND MAIL" REDAKTORIUS LONDONAN

„Tėviškės Žiburiai" (X. 7) rašo, kad Toronto „Globe and Mail" vienas redaktorių C. D. McCaullagh su šeima dvejiems metams atvyksta kaip reporteris į Londoną.

C. D. D. McCaullagh esąs gerai lietuviams pažįstamas ir palankus. Jo žmona yra lietuvaitė Regina Ratinskaitė.

ČIURLIONIO ANSAMBLIO KONCERTAI

Čiurlionio ansamblis Clevelande pradėjo 32-jį sezoną.

Šį sezoną ansamblis numato suruošti koncertus New Yorke, Bostone, Baltimoroje, Toronte, Philadelphijoje, Waterburyje ir kitur.

KITI APIE MUS

Titas Alga straipsnyje „Gerai išbalansuota Septintoji Pradalgė" (Laiškai Lietuviams, 1971 m. rugsėjo mėn. Nr.8) rašo:

„Vien literatūrai skirto periodinio leidinio, apimančio visus žanrus, o taipgi visų kartų, visų krypčių, visų pasaulėžiūrų ir ideologijų rašytojus egzilėje ilgą laiką neturėjome. Šito teigimo nesugriautų nė faktas, kad kiekvienas rašytojas veik kiekvieną literatūriškai vertingą kūrinį, tur būt, galėjo jeigu ne viename, tai kitame leidinyje atspausdinti. Betgi stogo, po kuriuo galėtų lygiomis teisėmis glaustis visi, vis dėlto nebuvo. Tąją spragą prieš keletą metų ryžosi „užlopyti" londoniškė Nidos leidykla, išleisdama literatūrinį metraštį.

„Pirmoji Pradalgė" pasirodė 1964 metais, be skambių šūkių, be uždegančių įvadų, be svaiginančių įsipareigojimų, sakytum, beveik nedrąsiai. Iš netolimos praeities žinant neilgą šitokių leidinių amžių, ir sutikta ji buvo gana skeptiškai, nededant nei perdaug vilčių, nei lūkesčių. Bet po Pirmosios pasirodė Antroji, ir Trečioji, ir... šiais metais jau vartome „Septintąją Pradalgę". Septyni stambūs tomai, trys tūkstančiai puslapių, keliasdešimt senesnių, jaunesnių, o kartais ir visai dar negirdėtų vardų jau duoda pagrindo ir džiaugsmo ir viltims arba bent rimtesniam pokolbiui".

VISUS MALĄS MALŪNAS

Lengviausias pasaulyje amatas yra kritika.

Tampyk, mušk, pešk! Pajuodink, pabaltink!

Kritika yra malūnas, kurio sparnai juda ir be vėjo, kurio ratai sukasi ir be vandens.

Kritika yra pažangos akstinas ir nuodai, žiūrint, kokiu tikslu ir kaip naudojama. Jos nereikia bijoti, nes, kaip arkiv. Jurgis Matulaitis yra pasakęs, niekas į pragarą tavęs nenustums, jei pats ten neisi.

Kritikos neišvengė nė mūsų Išganytojas Jėzus Kristus, nors jis buvo ir yra tiesa, kelias ir gyvenimas, nors niekas jame negalėjo įrodyti jokios nuodėmės. Sekančio sekmadienio (spalio 31 d.) evangelija mini tokį Išganytojo kritikos įvykį, kad jis draugaująs su nusidėjėliais (Luko 19, 1-10).

***

Pats Kristus stipriai ir aiškiai kritikavo to laiko tautos ir religijos atstovus. Jo kritikos motyvas buvo „ieškoti ir gelbėti, kas buvo pražuvę".

Tas pats motyvas turi būti ir mūsų galvoje, kai kritikuojame kitus ar patys esame kritikuojami.

Negalime užmerkti akių, jei kas daro tikrai bloga. Turime tarti tiesos žodį. Bet kad gelbėtume, kas yra žuvę ir pavojuje žūti.

Deja, labai dažnai į savo kritiką mes mėgstame įpilti nuodų — pažeminimo, paniekos, įskaudinimo, sukiršinimo. Mūsų kritikos malūnas paruoštas taip, kad į jį pakliuvusis sveikas neišeitų. Bet tai yra nuodėmė. Mes turime gelbėti, bet ne pražudyti, pasmerkti.

***

Kritikos tikslas — pataisyti, išgelbėti, palenkti į gera, bet ne sugniuždyti ir numesti.

Kritikos kelias — ieškoti naujų kelių į tobulumo viršūnes, o ne klaidinti tamsumos klystkeliuose.

Kritikos priemonės — meilė ir užuojauta, bet ne neapykanta ir kerštas.

Kritikos vaisiai — atlyginimas geru už pikta, jei nukentėjome nekaltai, padrąsinimas ir pakėlimas, jei kitas suklupo.

Kritikuoti ir griauti visi moka. Kritikuoti ir statyti — labai aukštas menas. To meno mus moko Jėzus Kristus.

***

Paskaitę Sibiro kankinės lietuvaitės maldaknygę „Marija, gelbėk mus!", randame daug kritikos nepakenčiamų gyvenimo sąlygų: kančių, neteisybės, vargo, bado, šalčio, bet toji kritika yra išliejimas savo skundo pačiam Dievui, kuris vienas viską žino ir pajėgia pataisyti. Pačiam Dievui pavedama gelbėti, kas yra pražuvę. Kritika, besiliejanti liepsnojančiais kankinės žodžiais: „...skausmo išgeltomis širdimis šaukte šaukiamės tavo pagalbos".

***

Vienas yra įstatymdavis ir teisėjas, kurs gali pražudyti ir išgelbėti. Tu gi kas esi, kad teisi artimą? (Jok. 4, 12-13).

A. J. S.

VOKIETIJOS LB ISTORINĖ APŽVALGA

Vokietijos LB lėšos

Kalbant apie lėšas, reikia išskirti Vasario 16 gimnaziją, kuri per 18 metų finansiniu atžvilgiu buvo Vokietijos LB padalinys. Apie Vasario 16 gimnazijos lėšas kalbėti būtų įdomi ir netrumpą tema, bet čia ji nebus liečiama. Kitai veiklai finansuoti Vokietijos LB turėjo ir tebeturi visą eilę šaltinių. Pradiniais metais būdavo gaunama šiek tiek lėšų iš įvairių tarptautinių organizacijų, skirtų remti tremtinius. Visą laiką buvo Vokietijos LB-nėje ir savų lėšų, kurias sudaro narių solidarumo įnašai ir aukos. Kurį laiką mėginta imti iš dirbančiųjų narių pajamų mokesčius pagal kiekvieno individualų uždarbį. Aišku, tai nebuvo įgyvendinamas dalykas, įgyvendintas tik poroje vietovių, kur algas mokėdavo LB organai, ar iš karto dar vienoje ar kitoje LS lietuvių kuopoje, kur mokesčiai būdavo paprasčiausiai atitraukiami išmokant algas. Vėliau nusistatyta pasitenkinti solidarumo mokesčiu, iš dirbančiųjų į metus imant DM 12, o iš nedirbančiųjų DM 6. Visiškai nepasiturintieji atleidžiami ir nuo to mažo mokesčio. Tačiau daugeliui ir toks mokestis atrodo esąs per didelis, ir dar niekada nėra pasitaikę, kad visi VLB nariai jį būtų apsimokėję. Solidarumo mokesčio į metus VLB valdyba pasiekia apie DM 2.500, iki DM 4.000, tik labai retais atvejais, dažniausiai Tarybos rinkimų metais, kiek daugiau. Solidarumo mokestį renka VLB apylinkių vadovybės, 70% siunčia į centrą, o 30% pasilieka vietos LB veiklai. Iki 1957 m. dar 25% būdavo atiduodami Tautos fondui. Maždaug nuo 1960 metų pagrindinės veiklos lėšos gaunamos iš Fed. Vokietijos vyriausybės, iki 1969 m. per Pabėgėlių reikalų ministeriją, o šią panaikinus, per Vidaus reikalų ministeriją. Toji parama nuo kuklios pradinės tūkstantinės buvo 1969 m. ir 1970 m. iškilusi iki DM 35.000. 1969 m. ir 1970 metų pajamų - išlaidų apyskaita prašoko DM 50.000 (1969 m. — DM 52.268,64; 1970 m. — DM 55.006). Šie 1971-ji metai, deja, yra vėl liesesni. Iki šios dienos neaišku, kiek lėšų bus skirta Vokietijos LB veiklai finansuoti. 1970 metų išlaidose kone po lygią DM 11.000 sumą užėmė Studijų savaitė, Vaikų vasaros stovykla ir tarnautojų algos. Tik algoms šiemet mokama tos pačios sumos, o abiems sekančios svarbos dalykams VLB valdyba rado galima paskirti tik po DM 1.000. Vargo mokykloms 1970 m. išmokėta DM 4.500, nemažesnę sumą teks skirti joms ir šiemet, jei tik bus įmanoma.

KUN. BRONIUS LIUBINAS

Kitos išlaidos atitenka administracijai, Informacijoms leisti ir t.t. Be abejo, tenka suminėti ir Balfo pašalpą vaikų vasaros stovyklai, kuri jau kelinti metai vis būna $ 500 aukštyje. (Apie socialinius ir šalpos klausimus bus kalbama atskirai).

Vokietijos LB veiklos sritys

Čia nebus aprašoma visa 20-ties metų veikla. Iš dokumentų išrinkta tai, kas atrodė charakteringiausia. VLB apylinkių veikla neminima, nors ji ir labiausiai parodo Vokietijos lietuvių bendruomenės gyvastingumą. Tai būtų atskiras straipsnis. Viena tegalima konstatuoti, kad yra apylinkių, nenuilstamai vystančių gražią veiklą, yra taip pat apylinkių, kuriose jau daug metų nėra rodomi jokie veiklos gyvybės ženklai.

Vasario 16 Gimnazija. Čia suminimi keli punktai, kur ypač išryškėja Vokietijos LB veikla. Pirmasis punktas tai yra gimnazijos įsteigimas. Pirmojo tarybos posėdžio protokoluose daug vietos užima svarstymai apie švietimą ir ryžtamasi išlaikyti bent vieną iš daugelio veikusių tremties gimnazijų. Pasirenkama Diepholzo stovykloje esančioji, prie jos įsteigiamas bendrabutis, kviečiami tėvai siųsti savo vaikus į Diepholzą. Iš pradžios trūkstant mokytojų, pirmininkas Pranas Zundė net kurį laiką važinėjo į Diepholzą pamokoms. 1951 m. vasario 16 d. gimnazija pavadinama Vasario 16 vardu ne be Vokietijos LB veikėjų įtakos. Kas yra to vykusio vardo autorius, iš dokumentų nebuvo galima patirti. VLB valdyba rūpinosi surasti gimnazijai tinkamus vadovus, ji juos skiria, ji rūpinasi lėšų organizavimu, ji imasi organizuoti rėmėjų būrelius. Vokietijos LB valdyba taip pat laiku pradeda rūpintis įsigyti gimnazijai nuosavas tinkamas patalpas tinkamoje vietoje. 1953 metų pradžioje valdybos nariai, ieškodami vietos įkurdinti gimnazijai, lankosi Koelne, Moenchen Gladbache, Eschweileryje, Mayene, Triere, Bad Kreuznache. Kai Katalikų sielovados tvarkytojas tėv. Alfonsas Bernatonis aptinka Rennhofo pilį, VLB valdyba tuoj pat susidomi pasiūlymu, pradeda derybas, ir nuo 1953 m. balandžio 1 d. Rennhofas jau yra Vokietijos lietuvių bendruomenės nuosavybė. Pirkimo sutartį pasirašo VLB valdybos pirmininkas Pranas Zundė ir VLB tarybos narys tėv. Alfonsas Bernatonis. 1953 m. balandžio 8 d. paskelbiamas pirmasis atsišaukimas į visuomenę, prašant aukų Vasario 16 gimnazijos rūmams pirkti. Atsišaukimą pasirašė VLB valdybos pirmininkas Pranas Zundė ir valdybos nariai J. Lukošius, E. Simonaitis, A. Venclauskas ir E. Žilius. 1953 m. gegužės 27 d. VLB valdyba paaiškina lietuvių visuomenei: „1. Namai su sklypu užpirkti PLB Vokietijos krašto valdybos vardu ir skiriami Vasario 16 gimnazijai. Pirkimo sutartį pasirašė pirmininkas Pr. Zundė ir Tarybos narys T. Alf. Bernatonis. 2. Jei dėl kurių nors priežasčių ateityje gimnazija nustotų veikti, namai bus panaudoti kitam lietuviškam kultūriniam ar karitatyviniam reikalui: amatų mokyklai ar poilsio namams ir pan. 3. Atsistačius Nepriklausomai Lietuvos Valstybei, namai pereina Lietuvos Valstybės nuosavybėn. 4. Kr. valdyba imsis visų atsargumo priemonių, kad ateityje namai negalėtų būti kieno nors nusavinti arba kad jie kitaip neišeitų iš lietuviškų rankų. 5. Į Vasario 16 gimnazijos namų vajų kviečiamos aktyviai įsijungti visos laisvajame pasaulyje esančios lietuviškos organizacijos, kurios pačios pasirenka būdą ir priemones lėšoms telkti, atsižvelgiant į to krašto sąlygas ir susidariusias tradicijas, ir Vasario 16 gimnazijos rėmėjai".

Pasirašė PLB Vokietijos krašto valdyba (Inform. Nr. 22/45, 1953 m. gegužės 27 d.).

1954 m. vasario 24 d. naujai įsigytąją nuosavybę pašventino vyskupas dr. Vincentas Padolskis. Per porą metų visos skolos buvo išmokėtos, didžiausiąją dalį lėšų suorganizuojant Šveicarijos LB valdybos pirmininkui dipl. inž. Jonui Stankui iš šveicariškų šaltinių.

Vokietijos lietuvių bendruomenė nesugalvojo dabar pailsėti ant laurų. Jau 1960 m. kovo 19 d. buvo paskelbta lietuvių visuomenei, kad „Gana išklibusių barakų lietuvių jaunimui" (Inform. Nr. 3, 1960). 1960 m. birželio mėnesį iš Kanados atsilankęs architektas dr. Alfredas Kulpavičius padarė pirmąjį projektuojamojo klasių namo planą, o 1963 m. birželio 22 d. lietuvių suvažiavimo metu pašventintas naujojo pastato kertinis akmuo, namo sienoms esant gerokai iškilusioms. 1965 m. balandžio 11 d. VLB valdybos reikalų ir statybos vedėjas Aleksandras Mariūnas įteikė gimnazijos direktoriui kun. Br. Liubinui naujojo namo raktus, o Vakarų Europos lietuvių vyskupas dr. Pranas Brazys tą namą pašventino, tuo apvainikuojant Vokietijos LB didžiules pastangas. VLB valdyboje tada buvo kun. dr. Aviža — pirmininkas, Tautvydas M. Gailius, kun. Bronius Liubinas, Aleksandras Mariūnas ir Jonas K. Valiūnas. A. Mariūnas praktiškai vadovavo statybai, o VLB valdybos vicepirmininkas ir gimnazijos direktorius kun. Bronius Liubinas buvo nuvažiavęs į JAV-bes bei Kanadą telkti statybai lėšas. Užbaigus šią statybą, atrodė, kad gimnazija materialiai pastatyta ant tvirtų kojų ir kad yra atėjęs laikas ją padaryti dar savarankiškesne, negu buvo iki tol. Apie gimnazijos pilną savarankumą jau buvo galvota žymiai anksčiau, tada, kai buvo perkama Romuvos nuosavybė. Tada buvo sudaryta ir kuratorija, bet jai nebuvo lemta tapti juridiniu asmeniu. Ji buvo patariamuoju VLB valdybos organu, vėliau pavadinta Švietimo komisija. Buvo net metas, kai Švietimo komisijos pareigas ėjo pati VLB valdyba, 1959-1960 metais. Tokioje situacijoje 1960 m. balandžio 30 d. įvyko gilus konfliktas tarp VLB valdybos ir Vasario 16 d. gimnazijos direktoriaus. Tuometinis direktorius dr. Jonas Grinius buvo kartu ir VLB valdybos narys. Kai kuriems mokytojams nusiskundus, VLB valdybos posėdyje valdybos pirmininkas L. Prosinskis kartu su nariais J. Bataičiu ir J. Stankaičiu pareiškė direktoriui papeikimą už „stambias pedagogines klaidas ir nesugebėjimą" ir tokį raštą iškabindino mokytojų žiniai skelbimų lentoje mokytojų kambaryje. Dr. Grinius pasitraukė iš valdybos ir gimnazijos. Konflikto pasėkos buvo jaučiamos eilę metų. Galutinai užkirsti keliui panašiems atsitikimams, o taip pat Vokietijos vyriausybės žmonėms patariant išjungti mokyklą iš tiesioginės LB priklausomybės, nes tai eventualiai galį sudaryti solidesnį pagrindą remti savarankią švietimo įstaigą iš valstybinių lėšų, nutarta steigti naują Vasario 16 gimnazijos laikytoją — Vasario 16 gimnazijos kuratoriją. 1968 m. balandžio 28 d. Romuvoje jau įvyko pirmasis Vasario 16 gimnazijos kuratorijos susirinkimas. Kuratorijoje VLB-nei atstovauja 4 jos tarybos parinkti asmenys ir 1 valdybos narys. Galutinis atskyrimas gimnazijos nuo Bendruomenės įvykdytas 1968 m. liepos 1 d.

(Bus daugiau)

MOTERS BALSAS

Leidžia Londono Lietuvių Moterų „Dainavos“ Sambūris.

Redaguoja E. Vilčinskienė.

MOTERS BALSAS

„Moters Balso“ pasirodymo priežastys yra tokios natūralios ir paprastos, kad bet kokie aiškinimai būtų lygūs sviestą sviestuoti. Laisvai pasirinktosios temos, jose keliamosios idėjos ir mintys ir bendroji nuotaika kalba pačios už save.

Tik viena gal būtų verta paminėti. Kilus minčiai išleisti visai „moterišką“ priedą, mūsų redaktorė kreipėsi, kiek to meto sąlygos leido, į įvairiose salos vietovėse gyvenančias lietuves moteris, prašydama jas įnašo šiam L. L. M. „Dainavos“ sambūrio projektui. Gautieji atsakymai buvo nuoširdūs, draugiški, entuziastiški ir, svarbiausia, pozityvūs. Tai duoda vilčių, kad šis „Moters Balsas“ nebus vienkartinis.

Dirbti lietuvybės išlaikymo ir socialinį darbą nėra lengva, išsiblaškius po visą salą. Todėl dedame viltis, kad per šį lapą arčiau susipažinsime vienos su kitomis, su veikiančiomis moterų grupėmis ir organizacijomis, jų problemomis, sunkumais ir pasiekimais. Naudodamosios tuo pažinimu ir supratimu, galėsime geriau padėti vienos kitoms siekti bendro tikslo.

L. L. M. „Dainavos“ sambūris ėmėsi iniciatyvos išleisti šį priedą, palikdamos plačiai atvertas duris kiekvienai lietuvei naudotis juo, kaip savo minčių, idėjų ir talentų pareiškimo platforma.

Esu pilnai įsitikinusi, kad dauguma moterų turi ką nors pasakyti ir pasidalyti jas dominančiomis temomis, padiskutuoti socialiniais klausimais, poetės bando išreikšti save literatūroje ar kituose menuose, tuo prisidėdamos prie lietuviškos kultūros puoselėjimo.

Ruošiant šį pirmąjį lapą, buvome abi su redaktore maloniai nustebusios, kad turime tiek dar neatidengtų talentų.

Visiems išminčiams kalbant apie vienybės statymą, kad būtų išlaikyta lietuvybė ir nepražudytas tautai išeivijos jaunimas, beveik visi be išimties pamiršta kampinį akmenį.

Bendradarbiauti vienam tikslui, **padėjus į šalį** tą taip plačiai bandančią išsišakoti mūsų tautiečiuose ydą, kaip kad kiršinti vieną prieš kitą, kad būtų iškeltas savo asmuo, garbės troškimą, oportunizmą bei partijų politikavimą, yra viena iš moters ir motinos atributų. Moteris gali dirbti, aukotis, skiepyti meilę savo šeimai, tautai, savos tautos papročiams ir kultūrai bei aplamai žmonijai, nelaukdama nei nereikalaudama pripažinimo, naudos, garbės, atpildo bei laurų vainikų.

Gailutė Gasiūnienė

LIETUVĖ MOTERIS TĖVYNĖS TARNYBOJE

Sekdami visų laikų ir visų tautų praeities ir dabarties gyvenimą, akivaizdžiai pastebime, kad visų reikšmingųjų įvykių centre dominuoja vyrai, tarsi jie vieni tebūtų paveldėję visokeriopos išminties, drąsos ir gabumų dovaną. Šalia jų moterys įterpiamos lyg nebūtinos reikšmės dekoratyvinis priedas.

Šitokia kryptimi palinkęs suktis gyvenimo „tikrovės“ vaizdavimo istorijos ratas tą iškreiptą tikrovę tebevaizduoja ir šiais visokios pažangos laikais. Tačiau nepaperkamoji gyvenimo tiesa neginčijamai rodo, kad visų vyrų gyvenimo kelio, jų darbų ir planų palydovės, nematomos patarėjos, kūrybos polėkių įkvėpėjos yra moterys. Daugelio atsakingose pareigose esančių vyrų sprendimai būna pragaištingi, kai nesiskaitoma su artimiausių patarėjų — žmonų ir motinų — toli pramatančiomis (daugiausia intuityviomis) sugestijomis. Vyrai vadovaujasi daugiausia protu, vengia nutolti nuo raidės; moterys — širdies, jausmo atstovės. Jos nekartą ir vyrų kietus sprendimus savo jautrios širdies įtaka sugeba sušvelninti.

Nuo seniausių laikų motinos dar mažyčiams kūdikiams iš savojo kūno teikė kartu ir dvasinį maistą: religingumo pradus, savo tėvynės, papročių ir artimo meilę. Jokiame dirbtiniame buteliukų maiste tų brangiųjų vertybių nerasi.

Jei mes pagrįstai didžiuojamės D. Lietuvos kunigaikščio Kęstučio kilniomis riteriškomis dorybėmis, didelė tų nuopelnų dalis priklauso jo švelniajai, tauriajai žmonai Birutei, buvusiai šventosios ugnies saugotojai — Žemaičių krašto vaidilutei. Jei Kęstučio ir Birutės sūnus Vytautas Didysis savo žygiais ir darbais stebino anų laikų Europą, nepaprastas savo talento dovanas paveldėjo iš tėvų, įsigijo jų subtilioje motinos namų aplinkoje. Vėliau beveik per visą jo gyvenimą šalia jo stovėjo šviesaus proto, jautrios širdies, toli pramatančios politinės orientacijos ir drąsos kupina žmona Ona. Ji ne kartą puikiai sugebėjo atlikti savo vyro Vytauto politinius uždavinius — diplomatines misijas. Ji ne kartą išgelbėjo Vytautą iš klastingų priešų gyvybei grėsusių pinklių. O ir lenkų kalėjime kunigaikščiui mirties padėjo išvengti — iš jo gudriai pabėgti — ne kuris drąsuolis karys vyras, bet su žmonos talka didžiai drąsi, tėvynei pasiaukojusi mergaitė. Ji žuvo, kad kunigaikštis galėtų Lietuvą ginti.

Sunkiais Lietuvos okupacijų ir vergijos metais per laiko ūkanas mūsų sąmonėje lyg ekrane praslenka visa eilė jaunučių mergaičių ir vyresnio amžiaus moterų vardai ir jų nepamirštami žygiai bei darbai, kurių tėvynės Lietuvos meilė prašoko jų fizines jėgas. Savo nuostabia drąsa jos sukilimų lemtingose kovose uždegdavo ir vyrus. Čia turiu galvoje mus stebinančią herojų Emiliją Plateraitę ir kitas drąsias kovotojas — Mariją Rašanavičiūtę, Antuanetę Tamošauskaitę, Kunigundą Oginskienę ir visą eilę panašių kitų, laiko dulkių užneštųjų tauriųjų Lietuvos dukterų. Nors jos savo žygiais toli pralenkia daugelį istorijos išgarsintų vyrų, bet toji pati istorija iki šiol kažkodėl laikė jas beveik užmarštyje.

O kas išskaičiuos bevardėmis virtusias lietuves knygnešes, anų ir dabartinių laikų politines kalines, Sibiro tremtines, vargo mokyklų prie ratelio ištvermingąsias tautos švietėjas ir auklėtojas, laisvės kovotojas-partizanes, sužeistųjų slaugytojas, ryšininkes ir nepalaužiamos kantrybės kankines!

Tik lietuvių motinų vaikams įkvėptoji tėvynės meilės ir laisvės dvasia pagimdė „Aušrą“, „Varpą“, „Tėvynės Sargą“... Jos pagreitino tautos sąmoninimą bei prisikėlimą laisvam gyvenimui. Motinos laimino savo sūnus savanorius, vykstančius tėvynei laisvės iškovoti. Seserys atsisveikino brolius, mergaitės mylimuosius. Daugelis šių pastarųjų ėjo savanorėmis į lauko ligonines pagelbėti kovose sužeistiesiems.

Ir dabartinėje išeivijoje, žymiai tautos daliai esant išblaškytai po svetimus kraštus, lietuvės motinos atlieka didelį bandomąjį egzaminą. Vienos jų išugdys sąmoningus lietuvius ir sveiką kartą perteiks tautos ateities tęstinumui; kitos suklups po pertekliaus našta. Garbingai ištvėrusios šventoje tėvynės tarnyboje ir savo pareigą Lietuvai atlikusios, tikėkime, nors ir bevardės, susilauks ateities kartų pelnyto įvertinimo. Istorija pagaliau turės parodyti tikrąjį lietuvės moters nuopelnų Lietuvai Tėvynei veidą.

V. Galbuogytė

DAINA TAUTOJE

Supinsiu dainužę iš meilės jausmų,
Kaip rūtų vainiką suskinsiu.
Suteiksiu sparnus jai pilkų debesų,
Supinsiu dainužę, supinsiu.

Jausmai, kaip matome šitoje lietuvių liaudies dainelėje, ribos neturi ir sudaro plačią sąvoką. Dainoje, ne taip kaip kalboje, jausmų lengvai nepaslėpsi, nes melodija yra viena iš stipriausių jausmams reikšti formų. Žodžiai įgauna gilesnę prasmę, jų spindintis paveikslas perduodamas kitiems ir parodo jo didesnį grožį. Praeities ir dabartinių laikų muzikai teisingai sako, kad žmogaus instinktas dainuoti yra natūralesnių jausmų pasireiškimas negu kalba. Per tūkstančius metų žmonės yra išmokę paslėpti savo jausmus, ir daina liko antroje vietoje.

Tautos vistiek dainą garbina, nes ji vaidina labai svarbų vaidmenį žmogaus gyvenime. Ją visur matai susietą su žmogaus džiaugsmais ir liūdesiu, iš kurių susipina jausmų junginys — poezija, pasakos, senovės raudos, giesmės, ir viskas, kas galėjo būti vien žodis, tampa daina.

Daina prasideda nuo pat žmogaus gimimo pradžios. Nerimaujantis kūdikis atidžiai klausosi savo motinos lopšinių ir bando jas pakartoti. Lankant mokyklą, daina vėl tampa vaiko gyvenimo dalimi. Vėliau, eidamas per pasaulį ir pergyvendamas įvairius įvykius ir jausmus, jis jas perteikia savo vaikams dainoje. Gal būt, tie jausmai ypač stipriausiai pasireiškia, kai prisimenama tėviškė. Daugybė dainų giliai perduoda šią meilę, bet norėčiau paminėti dvi ypač gražias. Tai yra Vlado Jakubėno „Laisvųjų daina“ ir „Žemė kryžių ir smutkelių“.

„Kiti sako: maža Tu esi,
Kiti sako: juk mūs tik saujelė...
Ant griuvėsių statysim namus,
Pasiryžom gyvent prisikėlę...
Prisiglausim prie žemės juodos,
Tau už vargą, už laisvę Tau ačiū“.

„O Motin, žeme kryžių ir smūtkelių,
Šalie artojų su baltais trinyčiais:
Kodėl parymai ant grumtynių kelio,
Lyg verkiąs gluosnis samanotos gryčios...
Bet aš, Tėvyne, meilę Tau dainuosiu,
Už laisvę Tavo, naują atgimimą,
Kad vėl pražysi mums, kad vėl žaliuosi...
O ko daina ta nepakels,
Tam juodas prakeikimas“.

Šitos puikios kompozicijos dramatiškai išreiškia žmogaus pasiryžimą gyventi ir parodo, kad be laisvo gyvenimo nėra šeimos, tautos.

Beveik kiekvienas kraštas turi savo žymių asmenų, kurie yra išgarsinę savo tautą. Tokie menininkai, kaip mūsų Kipras Petrauskas, Ukrainos Aleksandras Kipnis, ispanų Victoria de los Angeles, Anglijos Katleen Ferrier, savo talentinga dainos interpretacija yra supažindinę ir sužavėję pasaulį su grožiu savo gimtosios žemės liaudies dainų. Klausantis menininko, išpildančio dainą, atrodo taip lengva, kad lyg tai pats galėtum lygiai taip padaryti. Bet užmiršti, kad jis palieka tau jausmą, kurį stengiesi lyg ir taip pat išreikšti, o susilauki priešingo skambėjimo.

Dainavimo mokslo technika yra sunki ir ilga. Ji reikalauja iš žmogaus pasiryžimo, meilės dainai ir geros sveikatos. Be šių dalykų neverta net pradėti. Iš moterų, gal būt, šis menas reikalauja didžiausio pasiaukojimo. Kaip tikyba, tas pašaukimas turi pirmauti prieš viską kita. Žinoma, to didelio pasiaukojimo gali pasiekti tiktai labai maža dalis moterų, ir už tai jos susilaukia publikos atlyginimo. Pavyzdžiui, Vokietijos Elizabeth Svartzkopf, Anglijos Janet Baker, Norvegijos Kirsten Flagstad. Šios aukšto lygio menininkės yra paaukojusios savo gyvenimą dainai ir už tai yra garbinamos. Daugumas moterų yra patenkintos savo mažesniais pasiekimais. Jos, nesiekdamos paties aukščiausio, jungia savo profesiją ar užsiėmimą su šeimos gyvenimu. Vėliau perduoda savo mokslą jaunajai kartai, jeigu ji domisi. Toks pasirinktasis kelias duoda labai daug pasitenkinimo, gal net daugiau už pačių aukštybių pasiekimą. Tokia moteris turėtų jaustis laiminga, turėdama pilną ir įdomų gyvenimą. Mano nuomone, gamtos dovana turi būti perduodama kitiems, neužmirštant, kad jeigu pirmauja kiti jausmai, kaip pasididžiavimas, tai dainos išraiška labai nukenčia. Publika nori išjausti dainos sielą, o ne vien tik išgirsti gražiai, bet šaltai skambantį balsą. Daugybė problemų yra susieta su dainavimo menu, bet visas problemas sudaro pats asmuo. Daug menininkų yra sakę, kad jeigu nebūtų tų problemų, nereikėtų mokytis ir jų spręsti.

Nesvarbu, kas esi, ar didelė menininkė, ar kukli motina, bet atsimink, kad pirmąją lopšinę-dainą gavai iš motinos, kuri įkvėpė tėvynės meilę ir atidarė pasaulio paslaptis. Todėl daina lydi visą gyvenimą. Kaip kūnas be maisto, taip daina be jausmo negalėtų išsilaikyti.

Vida Gasperienė

GYVENIMO FILOSOFIJA

Gyvename krašte, kur visko yra. Yra, o mes ko norime? Jei šeima, tai visi dirba arba neša savo įnašą į bendrą ūkį. O jei vaikai, jie eina mokslus. O ar jie kalba lietuviškai? O kodėl ne? Kad kaimynai ne lietuviai ir kad mokykla nelietuviška, o tėvai, o kaip gi jie susikalba savo tarpe, ar svetima kalba?

Argi mes jau norime ištirpti aplinkoje, galvojame, kad mes tokie geri?

O bažnyčia, kur lietuviškai dar girdime ir giesmių ir pamaldų? Ar mes ten nueiname? O kodėl ne? Kad toli? Taip, bet kad ir rečiau.

O chorai, yra gi chorai. Juk dalyvauti chore taip gražu. Ir dainos ir giesmės tokios gražios. Tai skaidrina protą ir padeda sveikatai. Jei pasenę jau, tai gal jaunimas nueina? Žinoma, jauniems gal per prasti mūsų klubai. Girdėjau, sako: čia vietinių ir viešbučiai ir klubai gražūs, o mūsų, lietuvių, tai lūšnos.

Na, tiesa, būna ir taip, bet kas gi kaltas, jei seniai jau pasenę. Tai jaunimas ar negali pajudinti žemės?

Mergaitės mūsų, o kokia jų ateitis, nejaugi tik kitataučiai jų laukia, o širdy gi jos lietuvės.

Ir nereikia gyvenime visko norėti ar daug turėti. Geriau mažiau, bet tvarkingai, tai menas yra, pasakysiu, planuoti gyvenimą. Jei kas nepatinka, pagalvoti: o gal ir aš nepatinku? Patarimų, jei kas neklausia, nedavinėti, nes reikia žmogų gerai pažinti, kad žinotum, kas jam geriau.

Dieną pradėti su šypsena ir planu, nepulti į paniką, nes niekas nepagailės. Reikia tobulintis visą laiką, mokytis iš knygų, iš aplinkinio gyvenimo ir savo pačių klaidų. Viskas ateina su įgudimu. Pasakys: gerai jai kalbėti, tai, žinoma, patarimas. Bet jei kas galvoja, kad pereiti pačiai iš dvasios ir kūno kalvarijų yra geriau, na, tai gerai. Bet nepalūžti net ir kalvariją einant.

Šiaip su giedra ir nuoširdžiu mandagumu daugiau pasieksime. Neaimanuoti be reikalo. Viduje įsigyti pusiausvyros, imti pavyzdžiu tą, kas jau yra ko pasiekęs, skaityti biografijas ir siekti tikslo. Ir nesuklupti ties pirmu nepasisekimu.

Gyvenimas iš viso yra ėjimas prieš kalną, ir gal išeisi į gražią saulėtą pievą su ežerėliu, o gal ir ne. Bet nenusiminti.

Bet kad turėtum dvasinių jėgų tikslui siekti, reikia turėti ir fizinių jėgų. Tai pasiekiama derinant poilsį ir veiklą.

Ir reikia žiūrėti savo išorės, nes tai yra, ką kiti žmonės pirmiausia mumyse mato. Reikia atrodyti maloniai ir patraukliai, taip pat siekti ne tik išorinio, bet ir dvasinio grožio, vystyti skonį ir turtinti savo mintis.

Stengtis galvoti apie žmones gerai. Pykčio ir pavydo vengti, tai aistros, jos ardo žmogaus dvasios pusiausvyrą, sveikatą ir grožį.

Jei būna labai liūdna, tai rasti bent spindulėlį vilties ir juo džiaugtis.

Emilija Jakutienė

Elė Navickienė

MANO SPALVA

Žmogų nervuoja kai kurios spalvos —
Man nepatinka rudi dažai.
Jeigu galėčiau, tai nuspalvočiau
Visą pasaulį tik mėlynai.

Mėlynos gatvės, namai ir medžiai,
Mėlyna žemė ir dangus.
Danguje žvaigždės melsvo sidabro
Nušviestų mūsų veidus melsvus.

Išauštų rytas pieniškai melsvas,
Kaip neužmirštuolė žydėtų diena...
O, kad aš galėčiau, tai visą pasaulį
Tuojau pat apliečiau tik šita spalva!

Londono Lietuvių Moterų „Dainavos“ Sambūris dėkoja DBLS Valdybai, įgalinusiai šiuos puslapius pasirodyti, ir mielosioms mūsų bendradarbėms už talką.

Taip pat atsiprašome tas bendradarbes, kurių raštai dėl vietos stokos nesutilpo į šiuos puslapius. Jie bus panaudoti kitą kartą.

Mada ir laisvė

Dažnai galvojama, kad mados tai nereikšmingas dalykas, tai tik smulkmena.

Tačiau mados ir modeliavimas tai grožinė kūryba, viena iš meno sričių, tiek pat patraukli, kaip ir kitos. Gražiai atrodyti tai išraiška asmens subtilumo, tai įgimtas moters estetinis jausmas. Kaip sakoma: „Pagal išvaizdą žmogus sutinkamas, pagal protą palydimas“. Taigi moters atrodymas, jos gražūs skoningi rūbai byloja ne tik asmens estetika, bet taip pat jos santūrumą, kuklumą bei kultūrą, nors, deja, naujausių madų kūrėjai negalėtų perdaug pasigirti santūrumu ar kuklumu. Priešingai, susidaro įspūdis, kad jų tikslas ne tobulinti, o tik smukdyti ir žeminti moters išvaizdą ir asmenybę.

Pastaruoju metu madų pasaulis atsidūrė chaotiškoje padėtyje, ir madų kūrėjai visiškai nustojo autoriteto. Jie tai jaučia ir baiminasi, kad ilgainiui jų profesija bus nebereikalinga. Šiandien daug jaunų moterų nepripažįsta jokių nurodymų nei taisyklių ir apsprendžia madas pačios. Kiekviena nešioja taip, kaip jai patinka ir kas patinka. Mini, maxi, ilgos kelnės, trumpos „hot pants“ — viskas gerai.

Žymiuosiuose teatruose dar galima sutikti moterų, apsirengusių ilgomis sukniomis, bet dažnai jau matyti dėvinčių tik kelnes su megztiniais ir aukšta „Polo“ apykakle.

Dar neseniai didžiausias autoritetas buvo Haute Couture, aukščiausios rūšies modelių namai. Jie stengėsi daryti įtakos plačiosioms masėms, pigiau parduodami pagal savo stilių pagamintuosius modelius, bet iš pigesnės medžiagos. Ir taip milijonai moterų jautė pareigą ir „malonumą“ prisilaikyti nustatytųjų detalių ir kaprizų didžiųjų fasono kūrėjų. Bet tas laikotarpis jau praėjo. Dabar daug moterų nebekreipia jokio dėmesio į madų taisykles, nebent tik moterims skirtoji spauda. Susirūpinę tekstilės pirkliai ir siuvėjai buvo sušaukę Paryžiuje konferenciją, pakviesdami taip pat sociologus, kad padėtų išspręsti problemą, kaip priversti moteris paklusti madai.

Padėtis atrodo beviltiška, nes moterys, pasiekusios teisinės ir socialinės lygybės, mėgina nusikratyti visokios vergijos, o taip pat ir madų jungo. Šiandieną, kai kūrybinė sąvoka moteriai nėra svetima, kiekviena gali laisvai interpretuoti sau stilių ir prisitaikyti jį individualiai pagal savo skonį ir asmenybę.

Dėl to ji nereikalinga kitų patarimų bei pagalbos. Atrodo, kad madų kūrėjų baimė yra pateisinama, tik ar ilgam?

E. Vilčinskienė

L. L. MOTERŲ „DAINAVA“ SAMBŪRIO 1970 METŲ APYSKAITA

Išlaidos

Ligonių ir senelių lankymas	£12.20
Kalėdinė pašalpa seneliams ir ligoniams	£140.00
Pašalpa skautams ir tautinių šokių grupėms	£40.00
Kultūros ir švietimo centrams	£42.00
Prenumerata lietuviškų laikraščių bei žurnalų seneliams ir ligoniams	£17.80
Siuntiniai Lenkijos lietuviams	£4.80
Pašto bei kitos išlaidos	£3.80
Iš viso	£260.60

Pajamos

1970 m. Pavasario Balius	£44.85
1970 m. Rudens Balius	£81.02
1970 m. Kalėdinis Bazaras	£136.54
1970 m. aukos	£12.00
Iš viso	£274.41

PRAKTIŠKI PATARIMAI

Uždengus vazono paviršių plastikiniu išpiautu skrituliu, vasarą neteks dažnai laistyti gėlių.

Pašalinti nemaloniam žuvies, silkės kvapui nuo rankų ar indų jie išplaunami vandenyje su ištirpintu actu (1 litrui ½ šaukšto).

Jei negalima ištraukti stiklinio kamščio iš flakono, užpilti vieną lašą acto tarp kaklelio ir įstrigusio kamščio.

Mandagus vyras

Jaunavedė: — Pasakyk, brangusis, kaip tau patinka mano virimas?

Vyras: — Ak... Tikroji meilė viską nugali.

★

Londono Lietuvių Moterų „Dainavos“ Sambūris maloniai kviečia visus lapkričio 6 d. (šeštadienį) į

TRADICINĮ RUDENS BALIŲ

Lietuvių Namuose, 2 Ladbroke Gdns., W 11

Pradžia 8 val.
Gros puikus orkestras

★

Veiks turtingas bufetas
Loterija

MOTERYS ŠIANDIEN

XX-tas amžius eina į pabaigą, ir, mano akimis, pasaulis virsta aukštyn kojomis. Moterys demonstruoja, reikalauja laisvės, lygybės. Kitos streikuoja. Pamėginkime mes streikuoti, o ką mes laimėsime? Duodame savo ultimatumus, bet tai lyg žirniai į sieną, gyvenimas slenka ta pačia vaga.

Šiandie moteriai pasireikšti su savo idėjomis, ypač mūsų, lietuvių, tarpe, atrodo, lyg būtų didžiausias nusikaltimas. Blogiau su tomis, kurios užsidaro kiaute ir tebegyvena praeitimi, o sako, kad dirba ateičiai. Anglijoj turime gražių ratelių, vienur jie veikia gražiai, lanko ligonius, remia organizacijas, ruošia bazarus, prireikus reprezentuojasi platesnėje visuomenėje. Paimkime kitur — moterų lyg nebūtų, mėgink nemėgink jas pajudinti — nė iš vietos. Kitos bijo darbo, kitos kritikos, kitoms jau nusibodo ar prisiklauso visokių kalbų ir pakrato rankas.

Praeities patyrimas rodo, kad ir pasiryžusioms neužtenka vien gerų norų ir energijos: dar reikia turėti atbukusius nervus. Kai kurios mūsų nusibrėžiame sau liniją, o jei norime išlaikyti ją — kartais turime užsikišti ausis, ignoruoti aplinką arba pasuoti. Daugelis mūsų bijome pasižiūrėti tiesai į akis. Ar nesusirastų tarp mūsų tokių, kurios gali veikti ir kitus pamokyti, o mokytis galime kad ir gražiai sendamos. Visas gyvenimas — viena ilga pamoka. Mes nereikalaujame paramos, bet išsiblaškymas ir moralinė parama kartas būtų neprošalį. Kodėl mes negalime pasekti anglėmis, kurios prie kavutės padiskutuoja savo problemas, pasidalija žiniomis? Bet mūsų moterėlėms tai nelietuviška būtų. Mes be ratelių kitus kritikuojame.

Laikas būtų ir lietuvei moteriai garsiau reikšti savo nuomonę, kelti klaidas ir sau pačiems daromuosius nuostolius. Kodėl kiti nori, kad moteris tylėtų? Neduok Dieve pakritikuoti vyrus, reikalauti iš jų, kad jie tinkamai atliktų savo pareigas, kurias jie patys sau užsideda, kartais net nesugeba! Apšauks tave ne tik vyrai, bet atsiras ir moterų, kurios juos užtars. Mes pačios žinome, kad nesusiras lietuvės, kuri siektų kam nors bloga, bet reikalauti aukštesnio lygio, ypač kur yra sąlygos, pasirodyti pranašesniems už kitas tautybes — reikalaukime ir dirbkime. Negyvenkime pasenusiomis idėjomis, ieškokime naujų kelių į ateitį ne tik sau, bet ir savo vaikams.

J. Tr.

Keturiolika metų „Dainavai“

Prieš keturiolika metų Londone gyvenančių lietuvių moterų tarpe kilo mintis steigti moterų organizaciją, kuriai galėtų priklausyti lietuvės, vistiek, kokie būtų jų politiniai ar religiniai įsitikinimai. Viena iniciatorių reikia laikyti a. a. Oną Kairiūkštienę, kuri vėliau buvo „Dainavos“ garbės narė.

Po ilgesnių privačių pasikalbėjimų ir svarstymų pagaliau nutarta šaukti steigiamąjį susirinkimą, kuris įvyko 1957 metų rugsėjo 21 d. Lietuvių Namuose. Atvyko septyniolika moterų. Susirinkime nutarta: šelpti vargan patekusius tautiečius, rūpintis lietuviškos dvasios šeimose išlaikymu, ugdyti kultūrinę veiklą, atstovauti lietuves moteris tarptautinėje plotmėje, remti augantį jaunimą, jo organizacijas, švietimo židinius ir t. t. Pasiskirtiesiems darbams atlikti reikia ir lėšų. Tad nutarta ruošti balius, loterijas, bazarus, muges, rinkti aukas. Naujoji organizacija pavadinta Londono Moterų Sambūris „Dainava“. Pirmojon valdybon išrinkta: J. Kalibatienė — pirmininkė, O. Mamaitienė — sekretorė, M. Stankūnaitė — iždininkė. Sambūrio korespondentė — J. Neveravičienė.

„Dainavos“ krikštynų balius įvyksta lapkričio 21 d. Lietuvių Namuose ir praeina su dideliu pasisekimu ir pelnu. Į krikštynas buvo pakviesti St. Balickienė ir kun. A. Kazlauskas, kuris tuomet buvo Londono lietuvių parapijos klebonu. Lietuviškoji visuomenė šiltai priima naująjį sambūrį, sveikina ir žada remti jo veiklą.

Vos tik pirmosios žinios apie „Dainavą“ ir jos tikslus pasirodo „Europos Lietuvio“ puslapiuose, tuojau pradeda plaukti laiškai iš daugelio Europos kraštų su įvairios pagalbos prašymais. Prašoma vaistų, rūbų, maisto, pinigų ir kt. Prasideda „Dainavos“ darbymetis: visos turimosios lėšos išdalijamos, kasoje paliekama tik maža sumelė ateities veiklai ir toliau lėšoms telkti. Nepajėgdama didesniu mastu šelpti Lenkijos-Vokietijos lietuvių, „Dainava“ susitaria su Amerikos Balfu, kuris mielai pasiima dalį naštos.

1959 m. birželio mėn. „Dainava“ atstovauja Lietuvai tarptautiniame septynioliktos tautų bazare, kuris vyko pačiame Londono centre — Trafalgar Square, St. Martin-in-the Fields. Šį bazarą atidaro tuometinio min. pirmininko žmona lady MacMillan. Mūsų skyrius atkreipia dėmesį anglų „Evening Standard“ žurnalisto, kuris pasigėrėdamas aprašė lietuviškąjį standą ir išspausdino nuotrauką to vaizdo, kai lady MacMillan įteikiama tautinė lėlė. Nekartą „Dainavos“ Sambūris buvo kviečiamas dalyvauti lenkų, jugoslavų ir ukrainiečių bazaruose.

Didžiausias dainaviečių rūpestis buvo ir yra tinkamai reprezentuoti savo tautą kitataučių tarpe, dalyvaujant pabaltiečių moterų kasmet ruošiamajame bazare Londone. Beveik visi eksponatai būna mūsų liaudies meno dirbiniai: rankdarbiai, juostos, medžio drožiniai, gintaras ir kt. Į šį bazarą atsilanko daug anglų ir kitų tautybių žmonių, kurie čia apsiperka kalėdinėmis dovanėlėmis. Tačiau, metams bėgant, vis sunkiau būna tokių tautinio meno dirbinių gauti, dėl to dainavietės kasmet vis prašo lietuvius pagalbos — padėti kuo daugiau sutelkti tokių dalykų. Labai svarbu parodyti kitataučiams, kad ir tremtyje lietuviškoji tautodailė yra gyva.

Per keturiolika metų šis negausus moterų būrelis atlieka didelį darbą. Nevardinsime čia visų šelpiamųjų ir remiamųjų, tačiau kažin ar kur nors rasime tokį atvejį, kur „Dainava“ nebūtų pridėjusi savo skatiko.

Žengdamas į penkioliktuosius metus, Sambūris yra numatęs savo veiklą dar praplėsti. Bus taip pat bandoma judinti ir remti jaunimą, tautines šokių grupes, skautus ir pavienius mokslą einančius jaunuolius, kuriuose lietuviška ugnelė nėra dar užgesusi. Platesnei veiklai reikia daugiau ir lėšų. Žmonės sensta, išvažinėja, užsidaro savo namuose ir rūpesčiuose, mažiau pasirodo, balių, bazarų ir kitų parengimų pelnai mažėja. Yra sumanymas surengti anglams vadinamąjį „Jumble sale“. Jeigu toks pirmasis bandymas pavyktų, „Dainavos“ ištekliai sustiprėtų, palengvėtų pasiskirtųjų uždavinių vykdymas.

Per visą savo gyvavimo laikotarpį Sambūris yra gavęs krūvą padėkos laiškų ne vien iš pavienių asmenų, bet ir iš įvairių švietimo ir kultūros židinių, skautų organizacijų, lietuviškų parapijų ir kt.

Sambūriui yra vadovavusios: J. Kerienė, B. Daunorienė, J. Baublienė. Dabartinę valdybą sudaro: G. Gasiūnienė — pirmininkė, P. Nenortienė, M. Varkalienė, D. Piščikienė.

J. K.

ŠV. ONOS MOTERŲ DRAUGIJA

Didžiojo karo metu Londone įsikūrė Šv. Onos Moterų Pašalpinė Draugija. Įstatai buvo parašyti 1915 m. gruodžio 4 d. ir visuotinio susirinkimo priimti 1916 m. sausio 2 d. Įstatai gana platūs, turi 56 nuostatus. Vėliau jie buvo atspausdinti.

Šv. Onos D-jai pradžią davė kun. K. Matulaitis. Darbo pradžiai jis aukojo 1 sv. 1 šil. Jo pastangas parėmė Juozas Sleznikas, Vincas Barulis ir Pranas Straškauskas — jie visi sudėjo po svarą naujajai draugijai. Gaila, kad negalima surasti d-jos veikimo pradžios užrašų. 1923 m. pakelta pašalpa narėms ligoje nuo 10 šil. iki 14 šil. savaitėje. 1930 m. O. Liudžiuvienė buvo išrinkta pirmininke ir ja išbuvo iki 1958 m.

Nuo 1930 m. Draugija pradeda ruošti gausesnes moterų išvykas vienai dienai į pajūrį. Kai kuriais metais suruošdavo net po dvi tokias išvykas. 1931 m. ji pradėjo mokėti tam tikras sumas ištekančioms narėms, kūdikį gimdančioms ir našlėms teikti pašalpas.

Draugijos narės taip pat pradėjo ruošti vaikams arbatėles su pyragaičiais zakristijoje po 9 val. ryto Mišių. 1932 m. D-ja nutarė rengti Motinos dienos minėjimus ir vaikams Kalėdų eglutes.

Draugijos vardu buvo suruošta daug vaidinimų, kunigams rengtos išleistuvės ir priimtuvės, Margučių baliai, Rudens baliai ir Blynų baliai.

Dabar nutarta, kad vyresniosios narės mokesčio nemokės, bet pašalpą gaus kaip ir anksčiau, o jaunesniosios narės moka po 25 penus į metus.

Šiuo metu Draugijai pirmininkauja M. Damidavičienė. Narių Draugija turi 45.

NOTTINGHAMO MOTERŲ DRAUGIJA

Nottinghamo Moterų Draugija, vadovaujama Zaveckienės, veikia aktyviai ir sėkmingai, ne tik bendradarbiaudama tarpusavyje, bet taip pat reikšdamasi bendruosiuose parengimuose: surengia kalėdinę eglutę vaikams, margina margučius, suruošia Motinos dienos minėjimą, be to, eina į talką DBLS skyriui.

Lankomi ligoniai ir seneliai Kalėdų proga, ir jie apdovanojami.

Reiškiasi Draugija ir menuose, rengdama linomines, vaidinimus minėjimų proga ir kitokias pramogas.

Narės moka 5 penų mokestį.

Bradfordo moterys seniau ir dabar

Nors vieną kartą turiu progą pagerbti mūsų moterėles, jų nuveiktus darbus ir siekimus. Pradžią gal ir praleisiu, bet, manau, atleistina, nes Bradfordo tada dar nepažinojau.

Geriau pažinę susisiekimą, ir mudu su vyru pradėjom lankyti lietuviškus susibūrimus. Dar 1950 m. pradžioj žmonių susirinkdavo šimtai. Šokiai, minėjimai, koncertai, skambėdavo dainos, šnekos, draugystė. Šiandien liko tik prisiminimai. Emigracija, geresnio gyvenimo ieškojimas dar ir dabar tebesklaido mus. Eilės retėja. Iš tu retėjančiųjų gretų šiandie paminėsiu tiktai moteris, kurios, nieko nebodamos, paliko mums prisiminimą.

Jau tada Bradforde veikė vargo mokykla, kur mokytojų tarpe jau figūravo jaunutė, energinga Onutė Šergalytė, vėliau Peleckienė. Gražiai suorganizuotas jaunimas, taut. šokiai buvo vadovaujami ponios Pilipavičienės, neužilgo išvykusios Australijon. Pilipavičienei išvykus, visa teko Onutei Peleckienei. Savo ryžtingumu ir energija ji pasirodydavo su jaunimu beveik sivą 20-metį, gal be kokių metų, nes ji dabar jau kuris laikas Amerikoj. Maža Anglijoj lietuvių, kurie nesigėrėdavo Onutės energija. Jos visur buvo pilna. Ir su taut. šokiais ir su daina, visur ji tiko. Tai buvo moteris ir prie tanciaus ir prie rožančiaus. Bradfordiškiai dar ir šiandien nepamiršo jos ruošiamųjų vaišių, pobūvių su talka, kartais ir viena pati suspėdavo klube aprūpinti visus sumuštiniais, pravesdavo sutartinę, nepritrūkdavo nė vienam žodžio su šypsniu.

Kita jaunutė veikėja tada iškilo skautuose. Tai Rima Bružinskienė-Bružas. Ši jau seniau Amerikoj. Vadovaudama skautėms bendroje draugovėje, nors dar mergaitė būdama, sugebėjo suorganizuoti mergaites į sesių eiles savarankiai „Šatrijos Raganos“ draugovei, kuriai sėkmingai ilgus metus pati vadovavo. Šiandie plačiai paskliduosios lietuvaitės ir tėveliai bei rėmėjai prisimena jos rūpestį ir darbštumą. Bradfordas tada didžiavosi skautija. Ką reiškia ryžtingumas ir pasiaukojimas, čia keliais žodžiais neaptasrim, nes kai ko nors netenkame, tada tik gailimės.

Iš Rimos Eružienės globotinių šiandie tik galime didžiuotis tikra išlikusia lietuvaite Vanda Galbuogyte, kuri ne tik tėvų kalbą išlaikė, bet ir spaudoje Amerikoj pasirodė su savo straipsniais. Anglijoj nuo vaikystės matydavom ją su šokiais, deklamacijomis ir daina. Šiandie jau skamba jos sodrus išlavintas solistės sopranas.

Yra Bradforde ir daugiau moterų, kurios po truputį judėdavo vaidinimuose, dainuodamos, mažesne ar didesne parama, bet, palyginti su paminėtosiomis, tai lašas jūroj. Kaltinu pati save, nes esu motina, bet negiriu ir kitų motinų, kurios leido jaunimui nutausti. Tai ne pasididžiavimas, kad šiandie su žiburiu reikia ieškoti lietuvaitės, kuri stotų į suaugusiųjų eiles tęsti mūsų lietuviškų tradicijų ir ginti lietuvės moters vardo. Todėl dabar tik pasigendame praeities, nes savo akimis nematau šviesios pašvaistės ateičiai. Visos bijome, netekome energijos, nebeturime pasiryžimo. Bradfordo moterys, turiu pasakyti, gyvena pesimizmo ekstazėje. O gal įvyks stebuklas, gal atskris kuri lyg paukštė ir prikels mus visas snaudžiančias, sujungs į draugę darbui!

J. Traškienė

Coventry

Dailininkė G. Johnstonienė buvo suruošusi parodą Coventry Kongoni galerijoje, kur buvo išstatyta 27 jos paveikslai. Taip pat dalyvavo Coventry ir Warwickshyro dail. Sąjungos, Nuneatono ir Leamingtono parodose. Coventry „Stoudost“ visomis progomis plačiai komentavo, išsispausdindamas net kelias nuotraukas. Be to, dailininkė ir mokytojauja.

Derby

„Derby Evening Telegraph“ išsispausdino fotografiją su liet. šokėjų grupe ir aprašė Vasario 16 minėjimą.

Parapijos komitetas surengė Motinos dienos minėjimą. Meninėj daly pasirodė jaunimas, paruoštas E. Vainorienės.

Nottingham

Liet. Moterų Ratelis surengė Motinos dienos minėjimą su arbatėle, taip pat užprašė pamaldas už gyvas ir mirusias motinas.

Bradford

Europos egzilų liaudies meno suruoštoje parodoje lietuvių skyr. buvo matyti daug tautinių drabužių, gintaro, audinių ir kitų eksponatų. Paroda rūpinosi J. Traškienė ir kitos.

„Vyties“ klube sušauktas „Atžalyno“ tautinių šokių grupės susirinkimas.

MANCHESTERIO MOTERŲ BŪRELIS

M. M. Būrelis įsikūrė 1968 m. liepos 28 d. Į jį įsirašė 20 narių. Tai laisvas moterų sambūrėlis, be įstatų ir be narių knygelių. Tikslas buvo ir tebėra bendrauti tarpusavyje ir organizuotai prisidėti prie vietos visuomeninio gyvenimo. Pirmajame visuotiniame susirinkime išrinkta būrelio valdyba, kuri pasiskirstė pareigomis šitaip: pirm. O. Ramonienė, sekr. A. Padvoiskienė ir kasin. E. Žebelienė. Pradžia buvo sunkoka, nes neturėta prityrusių vadovių. Nežiūrint tai, buvo suruošta pirmasis moterų pobūvis ir surinkta nario mokesčio. Sušelpta skautai, prisidėta prie gedulingo vainiko, gerbiant žuvusius, ir dalyvauta koordinaciniame komitete, klubo valdybos posėdžiuose ir kitur.

1969 m. visuotinis būrelio susirinkimas išrinko naują v-bą: pirm. O. Ramonienė, sekr. E. Žebelienė, kasin. E. Murauskienė. Turėta eilė posėdžių, suruošta pietūs vyskupui pagerbti, daugeliui visuomenės dalyvaujant, taip pat paruošta tradiciniam klubo narių baliui užkandžiai, vėl pinigais paremti skautai.

1970 m. visuotinis susirinkimas išrinko naują pirmininkę — O. Dainauskienę, kuri ir darbuojasi iki pat šio laiko. Valdyba palikta ta pati iš praeitų metų.

Per tą laiką moterų būrelis įsigijo patyrimo ir jau galėjo plačiau išeiti į viešumą. Užsimota stipriai atsistoti finansiškai, susitarus su klubo valdyba, pradėta aptarnauti užkandžiais klubo lankytojai, kas pasisekė ir apsimokėjo.

Suruoštoji loterija vėl davė pajamų. Turėdamos lėšų, moterys jau galėjo suruošti susipažinimo arbatėlę, šeimoms pagerbti balių, ekskursiją į istorines vietoves, prisidėti pinigais prie skautų judėjimo, ištrūkusių iš Rusijos Brazinskų gelbėjimo fondo bei tradicinio visuomenės vainiko gerbiant žuvusius.

Dabar Manch. apyl. Moterų būrelis yra įsigijęs gerą vardą, dalyvauja vietos koord. komitete, priklauso Pasaulio Liet. Bendruomenei. Vietos visuomeniniame gyvenime be jo talkos neberengiamas joks pobūvis. O tų pobūvių ištisa eilė: vietos biuletenio tradicinis spaudos balius, vaikų kalėdiniai bei vasaros vaišinimai, Onučių tradicinis balius ir t. t.

Paskutiniu laiku būrelio narės parėmė klubo virtuvę ir biznio pagrindais aptarnauja klubo narius-svečius ir privačius pobūvius. Pasižymėjo savo veikla šios būrelio moterys: O. Dainauskienė, S. Žebelienė, E. Murauskienė (anglų taut.), O. Ivanauskienė, O. Ramonienė ir visa eilė kitų.

Manchesterio M-rų B-lio Valdyba

TRUMPOS ŽINIOS

Londono „Dainavos“ Samb. turėjo susirinkimą, kuriame aptarė einamuosius reikalus.

Sv. Onos mot. draugija suruošė tradicinį blynų balių, kuris praėjo su dideliu pasisekimu.

Londono Liet. Namų salėje dailininkė G. Johnstonienė suruošė savo paveikslų parodą. Jos kūryba galėjo pasigrožėti ne tik lietuviai, bet ir kitataučiai, atvykę į Nepriklausomybės šventės minėjimą.

Londono skautai ir skautės surengė iškilmingą sueigą ir lauželį. Šv. Kazimiero šventės proga jaunosios skautės davė skaučių ir jaunesniųjų skaučių įžodį.

DBLS suvažiavimo metu M. Baras surengė savo tapybos darbų parodą. Šalia portretų, gėlių, peisažų buvo ir lietuviškomis temomis paveikslų.

Šv. Onos Mot. Draugija suruošė Margučių balių. Gražiausi margučiai buvo premijuoti.

Šv. Onos draugija turėjo metinį susirinkimą, kuriame išrinkta nauja valdyba: pirm. M. Damidavičienė, sekr. V. Puidokienė ir kitos.

Vasario 16 proga pasirodė su savo šokiais ir deklamacija savaitgalio mokyklos vaikai, vadovaujami V. Jurienės, P. Senkuvienės ir kitų.

Sporto ir Socialinio Klubo salėje buvo suruoštas Motinos dienos minėjimas. Programoje dalyvavo Grandies jaunimas ir šeštadieninė mokykla su savo vadovėmis.

Skautų stovyklai aukojo L. L. „Dainavos“ Samb. per pirm. Gasiūnienę, Volverhampton visuomenė per Kaminskienę ir Kaminskaitę, Stoke-on-Trent per Puodžiūnienę ir daug kitų.

Londono Liet. „Dainavos“ Sambūris suruošė tradicinį pavasario balių. Baliaus pelnas paskirtas šalpos reikalams.

Canada House Gallery įvyko pasižymėjusios liet. skulptorės E. Gaputytės su dviem kanadiečiais paroda. Išstatyta 16 darbų, kurie liet. visuomenės ir kitataučių buvo gerai įvertinti.

Londone birželio mėn. išvežimai ir persekiojimai Baltijos kraštuose buvo paminėti pamaldomis, kuriose dalyvavo visos trys tautybės.

Gloucester

Vietos lietuviai surengė Neprikl. Šventės minėjimą. Koncertinę dalį atliko J. Biliūnaitė, kuri pašoko baletą, ir G. Cibulskaitė, kuri deklamavo.

Manchester

Angl. Rajono skautai suruošė „Kaziuko mugę“. Tarp kitų, daug pasidarbavo J. Traškienė ir N. Kutkutė.

Šiaurės Angl. liet. biuletenis suruošė Spaudos balių, kuriame O. Dainauskienė, Purienė ir Žebelienė paruošė daug skanių valgių.

Liet. Rašytojų suruoštame literatūros vakare dalyvavo su savo kūryba ir E. Navickienė.

Birutė Padvoiskytė, gyvenanti Manchesteryje, labai gerai išlaikė Švietimo ministerijos nustatytuosius liet. kalbos egzaminus.

Pavergtųjų tautų komiteto surengtame koncerte gražiai pasirodė B. Snabaitienės vadovaujama šokių grupė ir N. Kutkutės vadovaujamos skautės su dainomis.

Šalpos Rateliui a. a. J. Kutkaus šeimai padėti buvo atsiųstos aukos: Derbio liet. per V. Sližienę, Balfas per G. Zinkuvienę, Coventry per Mot. D-ją „Gražiną“, Londono liet. samb. „Dainava“, Birminghamo liet. per B. Valterienę ir daug kitų.

Skotijos lietuvė moteris

Lietuviai išeiviai pradėjo kurtis Skotijoj praeito šimtmečio gale. Atvykdavo daugiausia vyrai. Jie parsikviesdavo netrukus pažįstamas mergaites iš Lietuvos ir sukurdavo lietuviškas šeimas. Kad lietuvis vestų skotę, buvo labai retas atsitikimas.

Mūsų vyrai ir moterys ateiviai retas kuris buvo ragavęs mokyklos. Anglų kalbos nesuprato, ir ją išmokti buvo sunku. Todėl lietuviai nepaprastai brangino lietuvišką kaimynystę, mėgo gyventi arti šeima prie šeimos. Lengviau susieiti, pasižmonėti, ypač atėjus šeštadieniui ar sekmadieniui, kada vyrai nedirbdavo, susimesdavo būreliai. Viskės ir alaus netrūko. Nuotaikos įkaisdavo. Kalboms nebūdavo galo. Taipgi ir dainoms. Dainuodavo ir Lietuvą minėdavo, kur tėvai, broliai, seserys, pažįstami. Dainuodavo ir per vestuves ir per krikštynas. Giedodavo per laidotuves. Skotai stebėdavosi lietuviais: ar liūdni, ar linksminasi — jie vis dainuoja.

Toks artimas tarpusavio bendravimas šeimas išlaikė lietuviškas. Tėvai su vaikais tik lietuviškai kalbėdavo. O jei vaikas, mokykloj įpratintas kalbėti angliškai, bandydavo užkalbinti taip tėvus, susilaukdavo aštrios pastabos: „Ar jau pamiršai kalbą?“

Organizacinis gyvenimas nebuvo lietuviams svetimas. Nuo 1897 metų juos, pabirusius daugely miestų miestelių, jungė vienybėn Šv. Kazimiero draugija, jų religinė bendruomenė su dvasios vadu kunigu, kurs rengdavo lietuviams pamaldas įvairiose vietose, kur tik daugiau lietuvių gyveno. Mėgo lietuviai burtis į chorus. Bellshill ir Glasgow turėjo ir ligšiol turi lietuviškus chorus. Seniau jų būta daugiau, Skotijoj iki 1939 metų buvo net šeši lietuviški chorai.

Bet į savo atskirą organizaciją Skotijos moterys pradėjo burtis tik 1929 metais. Jos girdėjo, kad Lietuvoj yra Liet. Kat. Moterų draugija. Skaitė laikraščiuose apie tos draugijos veikimą. Ir štai kilo noras pačioms burtis į tokią draugiją. Jų pasiryžimą parėmė tuo metu lankęsis Skotijoj kun. M. Krupavičius, surengęs moterims paskaitą. Po paskaitos, po trumpų pasiaiškinimų čia pat buvo nutarta sukurti Skotijos Lietuvių Katalikių Moterų draugiją. Trys Uršulės sudarė jos valdybą: pirmininkė U. Staliioraitienė, sekretorė U. Venskuvienė ir kasininkė U. Elancevičienė. Tą pačią dieną narėmis įstojo 46 moterys. Tai atsitiko 1929 m. balandžio 12 d. Bellshill mieste.

Greit gimė moterų draugijos ir kitose vietose: Glasgow, Craigneuk, Carfin, Holytown, Motherwell, Burnbank, Blantyre.

U. Staliioraitienės, sumanios ir energingos bartininkiškės, patariamos, įvairių vietų L. K. Moterų draugijos pasiuntė atstoves į suvažiavimą ir išsirinko Centro Valdybą. Organizacinis darbas buvo baigtas.

Moters lietuvės gyvenimas pasidarė įdomesnis. Iš už puodų ir vaikų praviro platesni akiračiai. Štai mėnesiniai susirinkimai su arbatėle. Išdrįso jos viešai kalbėti, savo nuomones dėstyti. Iškilo visa eilė gabių kalbėtojų. Greit susidarė draugijų paprotys švęsti Motinos dieną, kuri sutraukdavo daug jaunuomenės, savo motinėlių džiuginanti sveikinimai, dovanos, dainos. Pradėta kasmet organizuotai išvažiuoti visai dienai kur nors į pajūrį. O kai moteris kur susirgdavo ar į didelį vargą įbrisdavo, tuojau ją lankė draugijos narės, ir draugijos iždas ją rėmė.

Organizuotos lietuvės moterys nusipelnė dar kitame fronte: jos žymiai prablaivino visą Skotijos lietuvių bendruomenę.

O kokie įdomūs visuotiniai metiniai suvažiavimai! Kaip šiltai garbinama šventoji Ona, draugijos šventoji globėja!

Šiuo metu gyvuoja keturi draugijos skyriai su 115 narių. Prieš 20 metų jų būta apie 250. Senosios veteranės traukiasi iš kovos fronto į amžinybę...

Skotijoj gimusios lietuvės moterys yra atsiekusios įvairių profesijų — jų yra daktarų eilėse, mokytojų, muzikoj solisčių, pianisčių, chorų vedėjų, vargonininkių ir įvairių biznių srityse.

Keletas yra ir vienuolių, kurios darbuojasi įvairiuose vienuolynuose čionai ir kituose kraštuose.

J. Sarafinaitė

Angl. liet. skautai ir skautės išvyko į jubiliejinę skautų stovyklą Vokietijoj. Skautėms vadovavo G. Valterytė.

Toronto liet. tautinių šokių grupė „Gintaras“ pakeliui į Europą sustojo Londone ir davė koncertą Londono ir apylinkės lietuviams. Pakviesti B. Snabaitienės, koncertavo ir Liet. Sodyboje.

Londone, Commonwealth Instituto salėje, įvyko septynių skulptorių paroda. Tarp jų dalyvavo ir liet. E. Gaputytė.

„Dainavos“ Mot. Sambūrį skautų organizacija apdovanojo padėkos lapu.

Gailutė Gasiūnienė buvo pakviesta dalyvauti su savo tapyba Greater London Exhibition, vykstančioj Trades Union Congress pastate. Po to paroda keliaus per 6 galerijas.

SKILTIS BE VARDO

Mylėk, lietuvi, tą brangią žemę...

Kas gi tokiais žodžiais ragino mus? Žinoma, kad didysis Maironis. Ir ragino jis tada, kai ne dažnas lietuvis dar su pasididžiavimu ziurėjo į save, kad jis toks yra. Kalbėjo tas lietuvis savo kalba, meldėsi daugiausia savo kalba, o jei valsčiuje, kai nuneši žemės mokesčius, ne visur lietuviškai susikalbėsi, tai ką gi padarysi! Savo žemę, savo tėvynę lietuvis, žinoma, mylėjo ir taip, o kaip gi be jos?

Bet Maironiui ne vien tai rūpėjo, kad lietuvis mylėtų smėlį, molį ar juodžemį. Bent pirmiausia jam rūpėjo ne tai, o sąmoninga lietuvių tauta, kuri iškilo į valstybę. Anais juk laikais, kai Maironis ragino mylėti tą brangią žemę, vadovaujantieji sluoksniai ir bažnyčioje meldėsi ir baliuose dialogus vedė lietuviams svetima kalba, ir knyga ir apskritai raštas buvo jiems priimtina vien nelietuviški.

Tačiau jau kitas klausimas būtų, ar Maironio raginimas pasiekė tautą ir paveikė ją, ar iš viso poezija gali kaip nors veikti žmones, kad jie keistųsi?

Anądien Londone susitiko du anglų poetai, ypač garsūs buvę trisdešimtaisiais metais, Audenas ir Spenderis. Viešame pokalbyje jie kaip tik ir sprendė tą klausimą. Spenderis buvo tos nuomonės, kad poetai gali keisti pasaulį. Jis nurodė į Williamą Blaką. Ką gi jis pakeitė? — atšovė Audenas. Tai Shelley. Britų Darbo partija, perėmusi daug jo idėjų. Tai ir bloga su Darbo partija, kiek ji perėmė tų idėjų! — atsišaukė Audenas. Poetai nėra pripažinti pasaulyje, kaip įstatymų leidėjai. Slaptoji policija — yra pripažįstama. Jei niekada nebūtų gyvenę Šekspyras, Ticianas, Dantė ir Mocartas, pasaulis vistiek būtų tokia pat vieta gyventi, kaip ir yra, tik gal mažiau smagi. Visa, ką aš esu parašęs, tikrai nepadėjo nė vienam žydui išvengti Auschwitzo! — sakė Audenas. O poezija, pagal jį, gali padėti mums turėti malonesnį gyvenimą ar lengviau pakęsti jį ir pabendrauti su mirusiais, nes be tokio bendravimo esąs negalimas pilnutinis gyvenimas.

Ar Audenas iš viso teisingas, ar bent kurie jo posakiai teisingi, reikėtų svarstyti, apgalvoti ir pasidaryti tokias išvadas, kokios kam patiks. Čia vieno aiškaus atsakymo nėra ir negali būti. Juk šiame tų dviejų poetų pokalbyje, kaip matome, Spenderis reiškė visiškai kitokį įsitikinimą. Taigi du žmonės, dvi skirtingos nuomonės.

Bet galėtume imti ir pačią poeziją kedenti. Kai Maironis ragino ar šaukė mylėti savo brangią žemę, tai jo toks kreipimasis buvo natūralus. Žmonės giliai nagais įsikabinę laikosi savo tėvynės ir jos žemės, ir mums čia šiuo tarpu nėra ko pradėti įrodinėti, kodėl taip yra. Čia tu gimei, čia tu augai, čia tau viskas yra sava, čia tu viską darai, kad dar gražiau, šviesiau būtų. Dėl to ir tasai lietuvis, kuris dar nemokėjo didžiuotis savo tauta ir didžiuoju jos kūrybingumu, su pykčiu, tur būt, būtų pasmerkęs didįjį poetą, jei jis būtų raginęs nemylėti tos žemės, kurioje nuo amžių tėvai gyveno. Toks šaukimas būtų pasirodęs erzinamai nenatūralus.

Taigi, nei Maironis, nei kiti poetai nevaikščioja atžagari, dėl to ir Audenas, tegu ir kritiškas dėl savo mūzos poveikio gyvenimui, pripažįsta poezijai kredito. Pripažinkime ir mes, tegu kiekvienas vis savaip.

O kaip su tais poetais, kurie stengiasi atžagari paeiti? Su jais yra šiek tiek bėdos ir bus.

Štai jau mes beveik visi pripažįstame, kad Lietuvos poezija kasmet vis auga, vis stiprėja ir vis švarėja. Dingsta iš jos propagandiniai šūkiai, ir jos stiprumas džiugina. Deja, tarpais ima joje ir kažkas užkliūva, nuskamba ne tuo balsu, kuriuo poezija turėtų skambėti.

Va, skaitome Antano Drilingos naujausią poezijos knygą „Monologų knygą". Gražiai išleista, gražiai iliustruota, gražiai parašyta. Bet jau pačiame pirmajame eilėraštyje „Lietuva" mūsų tėvynė, be kita ko, skundžiasi šitaip:

„Vieni mane prakeikė ir pabėgo
Už jūrų marių — ir išnyko nebūty".

Tos eilutės, aišku, taikomos mums, pabėgėliams. Mes nykstame, tai šventa ir tikra tiesa. Bet kuris iš mūsų esame prakeikę Lietuvą? Aš pats nesu prakeikęs. Pabėgau — taip, prakeikiau — ne.

Gyvendamas svetur, nesu sutikęs nė vieno tokio lietuvio, kuris būtų prakeikęs Lietuvą! Tas prakeikimas Drilingos poezijoje yra tokia biauri nesąmonė, kokios reta paieškoti. Jei paleistume fantazijos vadžias ir pradėtume galvoti, kad anais senais Maironio laikais kokį šiaudadūšį poetą pasamdė sulenkėję dvarininkai ir tas pradėjo eiliuoti: nemylėk, lietuvi, šitos savo žemės... — tai jau būtų panašu į Drilingos poetinį teigimą.

Benadas Vaitiekus

KO VERTOS DATULĖS?

Datulių kilograme yra 2700 kalorijų — daugiau, negu mėsos ir du kartus daugiau, negu žuvies kilograme. Datulėse yra daug mineralinių rūgščių, vitaminų A, B1, B2, D, magnio, geležies, vario, fosforo, cukraus, riebalų ir kitų žmogaus organizmui reikalingų medžiagų.

Daugiausia datulių išauginama Irake. Apie 32 mln. augančių datulių palmių kasmet duoda 300-350 tūkst. t vaisių.

Prašau mane palikti sargu, nes prekybinėje bazėje palikau sveikatą ir užmigau tik per šventes.

(Iš pareiškimo)

LIETUVOJE

ISTORIKŲ SIMPOZIUMAS

„Tiesa" rašo, kad rugsėjo mėn. Kaune šešias dienas vyko istorikų simpoziumas žemės ūkio (agrarine) istorijos klausimais.

Simpoziume dalyvavo Rusijos, Ukrainos, Baltarusijos, Moldavijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos mokslininkai. Jame buvo plačiai nagrinėjamas valstiečių judėjimas 16-20 amžių laikotarpiu, taip pat daug dėmesio buvę skirta istorijos mokslininkų darbo koordinacijai.

Simpoziume buvę pažymėta, kad istorija tam tikra prasme artėja prie tiksliųjų mokslų. „Tiesa" rašo, kad tam „ji telkiasi į pagalbą elektronines skaičiavimo mašinas, matematinės statistikos metodus".

NEPASITENKINIMAS SKATINA

Lietuvos rašytojas Romualdas Lankauskas į „Literatūros ir Meno" savaitraščio klausimą „Kas teikia didžiausią impulsą Jūsų kūrybai?" atsakė šitaip: „Didžiausią impulsą kūrybai man teikia nepasitenkinimas savim ir kitais, o taip pat siekimas įprasminti savo gyvenimą. Nepasitenkinimas — tai noras tobulėti. Dvasinio snaudulio apimtas, su viskuo susitaikęs, menininkas nieko sukurti nebegali. Jam belieka šildyti kojas prieš ugnį".

R. Lankauskas, gimęs 1938 m. Klaipėdoje, yra parašęs visą eilę knygų, kuriose dažniausiai vaizduoja miesto inteligentus.

DR. J. DAUDERYS

Vilniaus trečiosios klinikinės ligoninės chirurgas Jonas Dauderys Maskvos chirurgijos institute apgynė disertaciją „Potrombozinis sindromas ir jo gydymas" ir gavo daktaro laipsnį.

„GRAND PRI" V. DAUNORUI

Tarptautiniame vokalistų konkurse Tulūzoje (Prancūzijoje) solistas Vaclovas Daunoras išsikovojo „Grand pri".

Varžėsi 127 dainininkai.

A. STASIULEVIČIAUS TAPYBA Į LENKIJĄ

Bydgoščiaus mieste Lenkijoje ruošiama lietuvio A. Statulevičiaus tapybos darbų paroda.

PARTINIS ŠVIETIMAS

Biržų rajone, kaip „Tiesa" rašo, gerai pasiruošta naujiesiems politinio švietimo mokslo metams. Šiemet, rašoma, ten veiks 39 pradinės politinės mokyklos, 23 marksizmo-leninizmo mokyklos, 9 teoriniai seminarai ir partinio aktyvo mokykla ir 22 komjaunimo politinio švietimo rateliai.

Šitam politiniam mokslui vadovaus 70 propagandininkų.

SŪRIŲ TEMA

„Tiesa" rašo, kad Šiauliuose suruoštame socialistiniame lenktyniavime didžiojo spalio garbei Joniškio sviesto ir sūrių gamykla už olandiško sūrio gamybą gavo pirmąją premiją.

Antroji premija atiteko Rokiškio sūrių gamyklai už rusiško sūrio gamybą ir Gudžiūnų sūrių gamyklai už „Nemuno" sūrio gamybą.

Šiuo metu Lietuvoje gaminama aštuoniolika fermentinių sūrių rūšių.

DIDŽIOJO SPALIO GARBEI

Skuodo rajono kolūkių ir tarybinių ūkių mechanizatoriai, dieną ir naktį lenktyniaudami „didžiojo spalio" garbei, suarė 18 tūkst. ha dirvų, pagal „Tiesos" informaciją. Mechanizatoriai buvo skatinami moraliai ir materialiai. Už gerą darbą ir organizavimą buvo daugiau užmokėta.

JAUNIMO SEKCIJA

Lietuvos Rašytojų sąjunga įsteigė Klaipėdoje jaunųjų rašytojų sekciją.

Jos pirmininku išrinktas E. Kripaitis.

Kalbasi du bičiuliai

— Jei vienas mano kaimynas kieme prirīša piktą šunį, tai kitas būtinai dar piktesnį, jei vienas įsigyja puikų užsieninių baldų komplektą, tai kitas būtinai dar puikesnį, jei vienas pasistato užmiestyje puošnią vilą, tai kitas dar puošnesnę... Įdomu, kuo baigsis tos jų lenktynės!

Čia priėjo Kindziulis ir tarė:

— Jei vienas gaus dešimt metų kalėjimo, tai kitas dar daugiau.

(Šluota)

***

Moteriškė giria kitą moteriškę, ką tik išėjusią iš kirpyklos:

— Kaip tu šiandien puikiai atrodai... ir plaukus taip gražiai susidėjai.

Čia priėjo Kindziulis ir tarė:

— Jinai ne susidėjo, o užsidėjo.

(Šluota)

***

Teisėjas kreipiasi į liudininką:

— Jūs matėte, kad chuliganas muša žmogų, bet, užuot padėjęs nukentėjusiam, pabėgote. Palikti užpultą draugą ir bėgt — labai negražu!

Čia priėjo Kindziulis ir tarė:

— Užtat sveika.

(Šluota)

***

Susitiko du draugai ir sako vienas kitam:

— Vakar buvau lavonas...

Čia priėjo Kindziulis ir tarė:

— Gerk ir toliau, esi nemirtingas.

(Šluota)

‚Vilniaus' cirkas

Cirkas dabar nedažnai pamatomas.

Savo skaitytojams apsipažinti spausdinamės iš „Tiesos" aptrumpintą Mindaugo Baryso reportažą apie „Vilniaus" cirką.

Įsikūrė Neries ir Vilnelės santakoje... Bet tai ne Vilniaus geografinės padėties apibūdinimas, nors su juo ir sutampa. Šis „Vilnius" — tai lietuviškas cirkas. Dabar jis svečiuojasi Lietuvos sostinėje ir savo aukštą kupolą iš neperšlampančio audinio iškėlė Kalnų parko kaimynystėje, kaip tik toje vietoje, kur sparčioji Vilnelė, baigdama savo kelionę, įteka į Nerį.

Kiekvieną vakarą čia gausu žmonių. Kas vakarą skamba vaidinimus lydinti muzika, ir šimtai akių įdėmiai seka ryškių šviesų nužertą areną. Dažnai aidi smagūs plojimai, protarpiais prasiveržia linksmas žiūrovų juokas, tai vėl staiga įsivyrauja tyla — prieš naują plojimų ir klegesio audrą...

Kas ketveri-penkeri metai lietuviškojo cirko meistrai atvyksta gastrolių į miestą, kurio vardu pavadino savo kolektyvą. Paprastai kiekvienas toks naujas susitikimas — nauja programa ir bent keli nauji atlikėjai, kūrybinė ataskaita. Šitai pabrėžiama ir visai trupei išsirikiavus paradui — prologui, kuriuo pradedamas vaidinimas.

Savo įsikūrimo data „Vilniaus" kolektyvas vadina 1944 m. rugpiūčio mėn. 20 d. Kaip sako lietuviškojo cirko veteranai, trupė gimė karo ugnyje ir fronto dūmuose. Vos Tarybinė Armija išvadavo Vilnių, cirko artistai paprašė leisti rengti koncertus kariams. Kultūrinio darbo organizavimu tada rūpinosi rašytojas Augustinas Gricius. Buvo gautas leidimas lankytis pafrontės daliniuose. Artistai ir dabar prisimena tas audringas dienas, pasirodymus besigydantiems karo ligoninėse ir į mūšį išeinantiems trečiojo Baltarusijos fronto kariams...

Pasibaigus karui, cirkas tapo pavaldus Valstybinei filharmonijai. Keliolika metų šis kolektyvas buvo žinomas „Cirko scenoje" vardu. Nuo 1950-jų jis priklauso sąjunginiam cirkų susivienijimui ir vadinamas „Vilniaus" cirko kolektyvu.

Malonų įspūdį palieka pirmieji į areną išėję jauni oro gimnastai Algimantas ir Viktoras Putriai, iškovoję laureatų vardą visasąjunginėje naujų cirko numerių apžiūroje. Smagiai nuteikia Aldonos Latvytės ir Elžbietos Latvienės dresiruoti šuniukai. Du Kaziai — Zabulionis ir Dilkas — kartu su Loginovu, Vyšnevskiu ir Anpilonovu dalyvauja Rusalno Spichino paruoštame „Skrydžių nuo batutos" numeryje, kuris visasąjunginėje apžiūroje pažymėtas diplomu.

Iš veteranų, kurie buvo trupėje pirmaisiais pokario metais, dabar likę tik keturi — respublikos liaudies artistas Jonas Ramanauskas, Lietuvos TSR nusipelniusios artistės Vladislava Variakojienė su Jadvyga Ramanauskiene ir jėgos akrobatė Danutė Bareišienė.

Žvaliai pasitempęs, Jonas Ramanauskas arenoje atrodo visada jaunas. Jėgos žonglierius demonstruoja puikią techniką, didelį artisto įgudimą, su dešimtis kilogramų sveriančiais metaliniais rutuliais žaidžia taip, lyg tai būtų oro pripūsti sviediniai.

Vienas įspūdingiausių programoje — Jadvygos Ramanauskienės ir Petro Pipiro pasirodymas. Jiedu atlieka triukus, kurie reikalauja nepaprasto darnumo, jėgos ir tikslumo. Šie „Vilniaus" cirko artistai buvo išvykę į Prahą, pusmetį gastroliavo Italijoje, kur dalyvavo tarptautiniame cirko vaidinime ir susilaukė aukšto tiek žiūrovų, tiek cirko žinovų įvertinimo, labai gerų atsiliepimų spaudoje.

Dabartinėje programoje matome ir Olego Sokolo „Stebuklus be stebuklų", neblogą, savaip įdomų numerį, paremtą naujausiais radioelektronikos pasiekimais.

Keli programos numeriai „Vilniaus" cirke yra tarsi tradiciniai. Žiūrovas nenusivilia, nors būna juos anksčiau matęs. Greičiau priešingai — laukia naujo susitikimo, o kitas tiesiog nepastebi, kad atlikėjai pasikeitė.

Vienas tokių tradicinių „Vilniaus" cirke yra figūrinis važiavimas dviračiais. Kolektyvo pasirodymų programoje jis įsitvirtino dar tais laikais, kai vaidinimus rengdavo scenoje. Seserys Jadvyga ir Vladislava Stankutės, turėdamos labai ribotą plotą, išmoko meistriškai minti pedalus. Atrodė, kad jų valdomi dviračiai gyvi, akimirksniu paklusta kiekvienai artistės minčiai.

Jaunesniems cirko mėgėjams Stankutės dabar žinomos Jadvygos Ramanauskienės ir Vladislavos Variakojienės pavardėmis. Senokai jos paruošė kitų žanrų numerius. Tačiau dviračiai cirko programoje liko. Dabar figūrinį važiavimą demonstruoja kitos dvi bendrapavardės — Tatjana ir Virginija Putrienės. „Vilniaus" kolektyvas šias dviratininkes specialiai ruošė gastrolėms respublikos sostinėje. Beje, Virginija Putrienė su Lidija Gaičiūniene dalyvauja dar viename pasirodyme, tačiau pirmoji ten skelbiama mergautine Pikčiūnaitės pavarde.

Vladislava Stankūtė - Variakojienė sėkmingai dirba deglųjų dresiruotoja. Tai didelės kantrybės reikalaujantis darbas. Tačiau kiaulės kasdien pamokomos, griežtai prisilaikydamos dietos (apie jas nepasakysi: „Ryja, kaip tikra kiaulė"), ilgainiui įgunda šokti valsą, įveikti aukštokas kliūtis, suptis, ridinėtis... Šis numeris „Vilniaus" cirke jau irgi tradicinis.

Su dresiruota meška debiutuoja Balys Zabukas. Gauruotoji jo auklėtinė palyginti greitai išmoko kulvirščiuoti, grakščiai pasveikinti publiką, šokti „letkisą", važiuoti motoroleriu... Beje, šiame numeryje tai naujas dalykas. Anksčiau meška važiuodavo dviračiu. Prieš mėnesį, gastrolių Panevėžyje metu, cirkas įsigijo motorolerį, ir šleivakojė daugelio nuostabai iš pirmo karto sugebėjo juo pavažiuoti. Balys Zabukas cirko arenai ruošia ir kitą mešką. Tikisi, kad su abiem galės žiūrovams pasirodyti dar Vilniuje.

Atgaivinama dar viena lietuviškoji cirko tradcija — vaidinime vėl dalyvauja dresiruoti žvėrys. Keliolika metų jie buvo užmiršti. Pernelyg gerai kolektyvas atsiminė tragišką atsitikimą, kuris gastrolių Karagandoje metu ištiko Lietuvos TSR nusipelniusį artistą Antaną Kličių: dresiruotojas žuvo arenoje, nelauktai susierzinus jo pamėgtai meškai Andriui...

Pirmosios lietuviškame cirke artistės, baigusios estrados ir cirko meno mokyklą Maskvoje, — oro akrobatės Lidija Gaičiūnienė ir Virginija Putrienė. Kitų kelias į areną vis kitoks. Tačiau kiekvienam jis prasidėjo panašiai. Teisus K. Stanislavskis, kuris sakė, jog užtenka vieną kartą pabūti cirke, ir tave užkeri visam gyvenimui...

Kažkada jaunystėje Jonas Ramanauskas irgi pirmą kartą pamatė cirko vaidinimą. Įsidegė svajonė ir pačiam tapti stipriu, vikriu. Šypsodamasis dabar prisimena, kad su dvipūde portfelyje vaikščiodavo po miestelį. Nuo 1930 metų — jis jau profesionaliame cirke. Tada kiekvieną vasarą po Lietuvą klaidžiodavo septyni ar aštuoni „balaganai". Artistai paprastai būdavo savamoksliai. Be meilės cirkui, pagrindinis akstinas ieškojimams — baimė netekti darbo: cirko savininkas nelaikė tų, kurie per žiemą vaidinimams neparuošdavo nieko naujo...

Cirko sužavėti, atėjo į kolektyvą ir kiti jo nariai. Ateina dabar irgi. Nors laikas kitas, sąlygos ne tokios, kaip anksčiau, galimybės taip pat nepalyginamai didesnės, dauguma nelengvo cirko meno mokosi ne specialioje mokykloje.

Petras Pipiras — buvęs cirko asistentas. Broliai Algimantas ir Viktoras Putriai iš Klaipėdos savo kelią į areną irgi pradėjo ne cirko mokykloje. Abu buvo neblogi gimnastai. Pasitaiko, artistai ateina iš liaudies cirkų, kurių mūsų respublikoje dabar yra bent keli. Porą auklėtinių „Vilniui" buvo paruošęs vilnietis Vladas Starošas, saviveiklinio „Jaunystės" cirko vadovas. Ir dabar rūpestingai ugdoma pamaina. Tačiau lietuviškajam cirkui artistų dar nėra perdaug.

Pasigendame geros klounados, be kurios tikrą cirką sunku įsivaizduoti. Arenoje matome net kelis klounus, bet tik viena kita jų repriza yra kiek šviežesnė. Gaila, kad nesulaukiama paramos iš mūsų satyros meistrų, nėra specialiai „Vilniaus" cirkui parašytų reprizų. Kažkada pradėjęs garsėti Barnabas su Juze dabar, deja, užmiršti.

Daugelis cirko triukų vienaip ar kitaip susiję su pavojais. Nors gimnastai ar oro akrobatai pratimus ant siūbuojančių skersinių atlieka aukštai palubėje, žiūrovai paprastai nejaučia nemalonios baimės dėl artistų. Šimtus ir tūkstančius kartų kiekvienas triukas repetuojamas. Tik šiuo dideliu darbu, tiesiog fanatišku pasišventimu cirko menui pasiekiamas tikras meistriškumas.

Nuolatinės kelionės — mėnesį gyvena čia, kitą — ten... Per keliolika metų „Vilniaus" cirkas išvažinėjo visą Tarybų Sąjungą — nuo Murmansko šiaurėje iki Aščhabado pietuose, nuo Baltijsko vakaruose iki Vladivostoko rytuose. O juk artistai irgi žmonės su šeimomis. Kaip tokiomis sąlygomis lankyti mokyklą vaikams? Ir dabar netgi žiemą lietuviškasis cirkas ne visada sugrįžta į Lietuvą — mūsų respublikoje nėra stacionaro, kuriame būtų ir patalpos repeticijoms, liaudies cirko kolektyvų užsiėmimams, gal būt, prisiglaustų cirko meno muziejus, jau sukaupęs nemažai vertingų eksponatų. Nėra ko baimintis, kad cirkas neturės žiūrovų. Kiekviename vaidinime dabar nerasi laisvos vietos. Paskaičiuota, kad paskutinės viešnagės Šiauliuose metu „Vilniaus" pasirodymus aplankė daugiau žmonių, negu šiame mieste yra gyventojų.

DOVANOS ARTIMIESIEMS

PIGIAU! GERIAU! GREIČIAU!

Nežiūrint tai, kad prekių kainos nuolat visur kyla, mūsų kainos iki galo metų lieka tos pačios.

Išnaudokite progą, pasiųsdami jau dabar dovanų savo artimiesiems į Lietuvą.

SIUNTINYS 1971 (3)

3¾ jardo puikios vilnonės angliškos medžiagos eilutei, 3 jardai vilnonės angliškos medžiagos apsiaustui, 1½ jardo crimplene medžiagos suknelei, 1 vyriškas arba moteriškas megztukas, vyriškos arba moteriškos kojinės, vilnonė gėlėta ar su ornamentais skarelė, 20 angliškų cigarečių, 1 sv. dėžė šokoladinių saldainių.

Įskaitant muito ir persiuntimo išlaidas, siuntinys kainuoja **£40.00.**

SIUNTINYS 1971 (4)

Itališkas nailoninis lietpaltis, gali būti vyriškas ar moteriškas, vilnonė angliška medžiaga eilutei, vilnonė medžiaga suknelei, medžiaga sijonui, 1 vyriški nailono išeiginiai marškiniai, bliuzelė, šilkinė skarelė, 1 sv. dėžė šokoladinių saldainių.

Siuntinio kaina **£35.00.**

Taip pat dar galime pridėti prie šių ar kitų siuntinių be jokių papildomų persiuntimo išlaidų daiktų, kurių klientas pageidauja.

Šie yra labai vertingi ir reikalingi dalykai:

Nailoninio kailio viršus moteriškam apsiaustui £12.00, vilnonė gėlėta skarelė £1.75, vyriški ar moteriški nertiniai už £4.50 ar £6.00, nailono marškiniai £2.75, bliuzelė £3.00, nailono lietpalčiai £4.00, crimplene medžiaga suknelei £3.50, šilkinės ar nailoninės skarelės po £1.00, ilgi vilnoniai šaliai po £4.00, komplektas moteriškų nailoninių apatinių £2.50 ir kt.

BALTIC STORES LTD.,
(Z. Juras)

421 Hackney Rd., London, E. 2. England

Tel. 01 739 8734.

Europos Lietuviu Kronika

LONDONAS

ANTANO BRAŽDŽIO PARODA

Jau esame rašę, kad netrukus bus suruošta skulptoriaus Antano Bražd̃žio darbų paroda Londone.

Dabar paroda jau prasidėjo nuo spalio 27 d. ir tęsis iki gruodžio 4 d. Ji yra Annely Juda Fine Art galerijoje, 11 Tottenham Mews, London W1P 9PJ. Lankymo valandos pirmadieniais — penktadienais: 10 val. ryto — 6 val. vakaro, šeštadieniais: 10 val. ryto — 1 val. popiet.

Išstatyta 18 darbų, kurių 3 sukurti 1969 m., 3 — 1970 m., o kiti 12 jau šiais metais. Taigi kas yra matęs 1965 m. Londone suruoštąją jo darbų parodą, šįkart pamatys visus naujus.

MIRUSIŲJŲ PAGERBIMAS

Lapkričio 7 d. (sekmadienį), 4 val. po pietų, bus mirusiųjų pagerbimas Šv. Patriko kapinėse Leytonstone.

Visi renkasi prie kapinių koplyčios, iš kur prasidės procesija ir baigsis lietuviškame plote.

Kapinės pasiekiamos požeminio geležinkelio centrine linija, važiuojant iki Leyton stoties. Autobusais galima nuvažiuoti 58, 69, 236, 241 ir 278. Įėjimas į kapines yra iš Laugthorne Road.

NAUJO BARO ATIDARYMAS

Lapkričio 13 d. (šeštadienį) Sporto ir Socialiniame Klube bus naujo baro atidarymas.

Baro salė ir baras yra visiškai iš naujo perstatyti. Darbą atliko M. Bajorino statybos firma.

Klubo vadovybė kviečia narius ir svečius dalyvauti atidaryme.

Bačkinis alus bus duodamas nuo 8.30 iki 9.30 val. vakaro.

LIET. SODYBA

SEZONO UŽBAIGIMO BALIUS

Lapkričio 13 d. Sodyboje rengiamas Rudens Balius vasaros sezono užbaigimo proga.

Gros puikus orkestras, veiks turtingas bufetas. Įėjimas 50 p., įskaitant bufetą.

Bilietai pardavinėjami prie įėjimo.

Visi kviečiami dalyvauti.

MANCHESTERIS

KARIUOMENĖS MINĖJIMAS

L. V. S. „Ramovės" Manchesterio skyrius lapkričio 13 d., 5.30 val. vakare, Lietuvių klubo patalpose (121 Middleton Rd., Crumpsall, Manchester 8) rengia kariuomenės šventės minėjimą.

Programoje kpt. V. Andruškevičiaus paskaita ir meninė dalis, eilėraščiai.

Po programos šokiai iki 11.30 val.

Baras ir užkandžių bufetas veiks iki 11 val.

Kviečiami visi iš toliau ir arti atsilankyti į šį minėjimą.

Skyriaus Valdyba

VAINIKAS PRIE NEŽINOMO KARIO KAPO

L. V. S. „Ramovės" Manchesterio skyrius lapkričio 14 d., sekmadienį, punktualiai 10 val. ryto, padės vainiką ant Nežinomo kareivio kapo Eccles mieste, kartu su anglų kariuomenės bei kitų organizacijų daliniais.

Ramovėnams dalyvavimas būtinas, bet kviečiami ir visi lietuviai.

Visi renkasi prie British Legion klubo, Chadwick Road, Eccles, Manchester.

Skyriaus Valdyba

NOTTINGHAMAS

MIRUSIŲ PAGARBAI

Lapkričio 7 d., po 11.15 val. gedulingų pamaldų Liet. Židinyje, bus lankomi liet. kapai Wilford Hill kapinėse. Žvakučių galima gauti Židinyje. Visi tautiečiai maloniai kviečiami pagerbti mirusius, žuvusius už Tėvynę tautiečius.

KALĖDAIČIAI

Liet. Židinyje jau galima gouti kalėdaičių-plotkelių. Jau pats laikas įsigyti, kurie nori toliau pasiųsti su kalėdiniais sveikinimais.

VĖLINĖS IR LAPKRITIS

Lietuvių Židinyje Vėlinių, jų aštuondienio oktavos proga vyks ypatingos gedulingos pamaldos už mūsų mirusius, žuvusius, kunigus. Tam skiriamas ir visas lapkritis. Tautiečiai iš visur ir iš anksto kreipiasi Židinin, užprašydami šv. Mišias, jungdamiesi į bendras gedulingas pamaldas, kurios Vėlinėse ir per aštuonias dienas laikomos rytais ir 7 val. vakare.

MIRĖ A. PETRAUSKAS

Mirė Alfredas Petrauskas, paskutinįjį laiku gyvenęs Nottinghame.

Daugeliui Britanijos lietuvių jis buvo pažįstamas, nes, kaip muzikos mokytojas, ypač pirmaisiais čia gyvenimo metais, yra vadovavęs chorams.

VOKIETIJA

NAUJA „KRIVŪLĖ"

Vakarų Europos Lietuvių Sielovados Bad Woerishofene, Vokietijoje, leidžiamosios „Krivūlės" pasirodė rugsėjo (2-3) numeris, kuriame J. Vaišnora, MIC, rašo apie apaštalinę konstituciją, kun. B. Liubinas apie V. Europos lietuvių katalikų suvažiavimą. Rašoma apie vysk. A. Deksnio pagerbimą, arkiv. J. Matulaičio beatifikacijos bylą, Europos lietuvius kunigus jubiliatus, spausdinamas kun. P. Celiešiaus straipsnis apie pozityvių įstatymų sankritą su sąžine. Ypač plati kronika.

VASARIO 16 GIMNAZIJA

naujuosius mokslo metus pradėjo rugsėjo 6 d. Tą dieną mokiniai turėjo pamaldas. Po jų direktorius V. Natkevičius mokinius pasveikino ir palinkėjo sėkmės moksle. Buvo pristatytas kun. J. Dėdinas laikiniu kapelionu, o Eglė Pauliukonytė iš JAV-bių — naująja fizikos, matematikos ir anglų kalbos (mokiniams iš Amerikos) mokytoja.

Šiais mokslo metais gimnazijon įstojo 25 nauji mokiniai: 13 iš Vokietijos, 10 iš JAV, 1 iš Kanados ir 1 iš Pietų Amerikos (Kolumbijos). Gimnazijoje iš JAV-bių dar mokosi 1 mokinys, įstojęs praeitais mokslo metais. Tuo būdu dabar gimnazijoje yra 12 mokinių iš JAV-bių bei Kanados. Iš viso šiuo metu gimnazijoje mokosi 83 mokiniai — 10 daugiau nei praeitais mokslo metais.

Tautos šventę rugsėjo 8 gimnazija prisiminė vėliavos pakėlimu ir direktoriaus žodžiu mokiniams.

TREČIĄ KARTĄ MEISTERIS

Rugsėjo 2-5 d. d. Wiesbadene įvyko Vokietijos šaudymo pirmenybės. VL Bendruomenės pirmininkas Jonas K. Valiūnas sporto pistoletų klasėje trečią kartą iš eilės laimėjo pirmąją vietą.

ATSISVEIKINIMAS SU KUN. J. H. ŠULCU

Rugsėjo 9 d. vakare Seefeldo svetainėje Huettenfelde susirinko VLB Romuvos apylinkės nariai ir keletas svečių atsisveikinti su buv. Valdybos nariu, Vasario 16 gimnazijos berniukų bendrabučio vedėju ir paskutiniuoju laiku kapelionu kun. J. Hermanu Šulcu, saleziečiu.

Pirmasis žodį tarė apylinkės valdybos pirmininkas S. Antanaitis. Jis pastebėjo, kad prieš metus atsisveikinome su gimnazijos kapelionu kun. St. Šileika, taip pat saleziečiu, išvykusiu dirbti tarp Brazilijos lietuvių Sao Paulo. Dabar tuo pačiu keliu pasuko ir kun. Šulcas. Pastarasis čia veikė ateitininkuose, skautuose ir su kitu jaunimu. Jis aktyviai dalyvavo ir šalpoje. VLB Romuvos apylinkės valdybos Suvalkų lietuviams siunčiamų drabužių siuntų turinį surinkdavo beveik vienas kun. Šulcas. Jis stengėsi paįvairinti ir pagyvinti jaunimo religinį gyvenimą, laikydamas pamaldas čia kaimo bažnytėlėje, čia bendrabučio salėje, o vasarą — ir Romuvos parke. Kalbėtojas palinkėjo tęsti tarp Brazilijos lietuvių. Vasario 16 gimnazijoj pradėtą darbą ir įgyvendinti tuos auklėjimo uždavinius, kurių nespėjo čia įgyvendinti. Kun. Šulco mamai įteikė puokštę gėlių, o kun. Šulcui — iš Telšių atsiųstą medžio dirbinį, panašų į koplytėlę, ir sviedinį.

Vasario 16 gimnazijos direktorius V. Natkevičius pareiškė, jog visi labai apgailestauja kun. Šulco išvykimą. Gimnazijoje jis ėjo pačias sunkiausias bendrabučio vedėjo ir kapeliono pareigas. Sunku bus rasti jo pakaitalą. Vasario 16 gimnazija lietuvių išeivijos gyvenime vaidina svarbų vaidmenį. Ji žinoma ir vertinama toli už Vokietijos sienų. Kun. Šulco pastangomis jos mokinių auklėjimui dveji metai yra labai produktingai sunaudotas laikas. Pedagoginis ir sielovadinis darbas ne tuoj neša vaisius. Ir kun. Šulco pastangų rezultatai išryškės tik vėliau. Jie būtų dar didesni, jei kun. Šulcas būtų ilgiau čia pasilikęs. Bet tokie žmonės, kaip jis, visur reikalingi. Jei dėl kurių nors aplinkybių tektų nutraukti darbas Brazilijoje, direktorius kvietė jį grįžti į Vasario 16 gimnaziją, kurios durys jam visados bus atviros. Palinkėjo laimingos kelionės ir geros sveikatos besidarbuojant tolimame krašte, bet tam pačiam tikslui — lietuviško atžalyno ugdyme.

Kun. Šulcas susijaudinęs dėkojo už atsisveikinimo pobūvį. „Atsisveikinimo akimirksnį, — kalbėjo jis, — giliai pergyvenu. Čia gyvendamas ir dirbdamas, susiradau būrelį draugų. Važiuoju į nežinią. Tikiuosi, kad Brazilijoje galėsiu atsidėti vien pastoraciniam darbui. Mano uždavinys — sukurti jaunimo centrą ir gal bendrabutį. Jei nepasiseks, kalbinsiu jaunuolius vykti į Vasario 16 gimnaziją ir gal pats grįšiu. Jaučiuosi jai įsipareigojęs, kaip buvęs mokinys. Dėkoju už draugiškumą, kuriuo apsupote mane per dvejus metus. Čia liekantieji drąsinkite vienas kitą ir vienas kitam padėkite. Linkiu tęsti tą nuostabų darbą, kuriant lietuviškojo jaunimo šviesesnę ateitį".

Kun. J. H. Šulcas dar tą pačią naktį su mama išvyko į Italiją.

(VKV Inform.)

280 BERNIUKŲ

Tarptautiniame kino festivalyje Manheime (V. Vokietija) buvo parodyta ir lietuviška dokumentinė filmo juosta „280 berniukų".

Filme rodomas Vilniaus berniukų choras „Ąžuoliukas". Filmo autorius yra A. Baronas.

MINIMA KUN. B. LIUBINO SUKAKTIS

Rugsėjo 11 d. kun. Br. Liubino bute įvyko jo vadovaujamos lietuvių katalikų parapijos tarybos posėdis. Dalyvavo iš Schwetzingeno K. Bendoraitis ir A. Turla, iš Miesau — J. Nevulis, iš Kaiserslauterno — J. Barasas ir J. Subačius. Dėl staigios ligos negalėjo dalyvauti Saaro atstovas A. Palavinskas.

Tarybos prezidiuman išrinkti J. Subačius ir K. Bendoraitis. Aptarti pamaldų reikalai, nutariant tirti galimybes Schwetzingene iš kareivinių persikelti į kurią nors apylinkės vokiečių bažnyčią, kurios artumoje gyvena daugiau lietuvių, veikiausia į netoli kareivinių esantį Hirschackerį, o Kaiserslauterne — į Maria Schutz bažnyčią. Sprendimai bus padaryti vėliau. Planuota, kaip geriau lankyti parapijiečius, esant vieningos nuomonės, kad vizitai neturėtų būti staigmenos pobūdžio, o iš anksto sutarti. Pasikeista nuomonėmis dėl parapijos informavimo aplinkraščiais. Tarybos nariai prašė, kad nuodugniai būtų išaiškinti Bažnyčioje vykstą pasikeitimai, ypač liečią šv. komunijos priėmimą. Prieita išvados, kad atlikti geriausia per VEL Sielovados leidžiamąją „Krivūlę", kurios vienas redaktorių yra ir kun. Liubinas.

Galiausiai nutarta organizuoti klebono **kunigo Broniaus Liubino kunigystės sidabrinės sukakties minėjimą** sekmadienį, **spalio 31.**

Iškilmingos šv. mišios bus 15 val. Maria Schutz bažnyčioje, Tannen gatvėje. Pamokslui lietuviškai kviečiamas vysk. A. L. Deksnys, o vokiškai — kun. A. Bunga iš Bad Woerishofeno. Koncelebruoti kviečiami visi dalyvausiantieji kunigai, tekstams skaityti — visa eilė pasauliečių. Vargonuos K. Bendoraitis. Po pamaldų bus pobūvis 8593 LS lietuvių kuopos karininkų klube, kur Vasario 16 gimnazijos moksleiviai, vadovaujami mokyt. E. Tamošaitienės, atliks mažą meninę programą. Minėjimo ruošimu rūpinasi J. Subačius ir J. Barasas.

Kun. Br. Liubinas yra vienas aktyviųjų Vokietijos lietuvių bendruomenės veikėjų. Baigęs aukštojo mokslo studijas Romoje, jis grįžo Vokietijon kaip tik tuo laiku, kai čia kūrėsi mūsų Bendruomenė, ir tuoj įsijungė į lietuvių sielovadinį, o taip pat ir į bendruomeninį darbą. Netrukus buvo išrinktas į vadovaujamus Bendruomenės organus, kur uoliai ir pozityviai reiškiasi iki dabar. Sidabrinio kunigystės jubiliejaus proga pateikiame skaitytojams keletą jo biografinių bruožų.

Pirmieji žingsniai. Kun. Br. Liubinas yra gimęs 1924. II. 11 Griškabūdyje, Šakių apskr., Marcelės Stankevičiūtės ir Simono Liubinų šeimoje antruoju sūnumi. Tėvas buvo siuvėjas. Jis staigiai mirė 1933 m. vasarą Kaune. Sūnus teko užauginti vienai motinai, kuri mirė užpernai vasarą Griškabūdyje. Griškabūdžio miestelyje baigė pradžios mokyklos 6 skyrius. Tos mokyklos vedėjas Babušis per vienerius metus paruošė į IV-ją gimnazijos klasę.

Mokslas. Nuo 1937 m. lankė Marijonų gimnaziją Marijampolėje iki šios uždarymo užėjus bolševikams. Tada įstojo į kunigų seminariją ir Kaune licejiniame kurse baigė gimnazijos mokslus. Nuo 1941 m. iki 1944 m. vasaros studijavo filosofiją ir teologiją Vilkaviškio kunigų seminarijoje. 1944-45 m. išklausė du teologijos semestrus Eichstaetto aukštojoje teologijos mokykloje. 1945-47 m. studijavo teologiją Romoje popiežiškajame šv. Grigaliaus universitete ir ten 1947 m. pavasarį įgijo teologijos licenciato laipsnį. 1947-1950 m. Romoje, popiežiškame Biblijos institute, studijavo šv. Raštą, 1949 m. gavo licenciato laipsnį, o 1949-1950 m. per du semestrus išklausė doktorato kursą.

Kunigas. Kunigu įšventintas 1946 m. spalio 27 d. Kadangi buvo per jaunas, tai teko gauti specialų popiežiaus Pijaus XII dispensą. Šventimus suteikė dabartinis kardinolas, tada arkivyskupas A. Traglia Jėzaus bažnyčioje Romoje. Pirmąsias šv. mišias aukojo spalio 28 d. šv. Kalisto katakombose. Iš lietuvių kartu įšventintas K. Butkevičius, dabar Butkus, dirbąs Detroito, Mich., arkivyskupijoje amerikiečių sielovadoje. 1950 m. lapkričio 20 d. atvyko Vokietijon ir iki 1951 m. gegužės buvo Tuebingeno lietuvių kapelionu. Nuo 1951 m. iki 1952 m. Dieburge dirbo Sielovados vedėjo sekretorium ir iš ten aptarnavo lietuvius, daugiausia Rotenburgo vyskupijoje, bet taip pat Schwetzingene ir kitur. Nuo 1952 m. vasario iki 1964. XII. 31 buvo oficialiu lietuvių LS dalinių prie JAV-bių armijos kapelionu su LS kapitono laipsniu. Nuo 1965 m. sausio yra Speyer ir Trier vyskupijose ir Freiburgo arkivyskupijoje esančioje 8591 LS lietuvių kuopoje Schwetzingene lietuvių kapelionu. Yra buvęs Vokietijos ateitininkų studentų kapelionu. 1957-59 m. dėstė lotynų kalbą Vasario 16 gimnazijoj, 1962-66 m. buvo Vasario 16 gimnazijos direktorium ir dėstė lotynų kalbą, o kurį laiką Lietuvos istoriją ir kūno kultūrą. Nuo 1966 m. rudens yra etatinis mokytojas Kaiserslauterno miesto profesinėse mokyklose su Oberstudienrat im Kirchendienst titulu.

Bendruomenininkas - visuomenininkas. Vokietijos LB Tarybos nariu buvo 1959-1965 m. ir vėl yra nuo 1968 m. Dvi kadencijas (1960-1962) buvo Vokietijos LB Valdybos pirmininku, Valdyboje būdamas 1959-66 m. ir vėl nuo 1968 m. pavasario. Išskyrus pirmininkavimo metus, visą kitą laiką buvo vicepirmininkas. Nuo senų laikų yra Vokietijos LB Valdybos įgaliotinis prie Rheinland Pfalz vyriausybės Mainze ir Saaro krašto — Saarbrueckene. Nuo 1971 m. VLB Tarybos referentas apylinkių reikalams. 1970 m. išrinktas Vasario 16 gimnazijos kuratorijos nariu ir jos Valdybos vicepirmininku. Nuo 1937 m. priklauso ateitininkams, dabar sendraugiams. Yra buvęs Vokietijos ateitininkų sendraugių valdyboje. Lietuvių fronto nariu yra, berods, nuo 1951 m. — dalyvavo jau Tuebingeno konferencijoje.

Žurnalistas - paskaitininkas. Rašinėjo iš pat jaunystės: gimnazijoje — į ateitininkų leidinėlį, kunigų seminarijoje — į vidaus laikraštėlius, o nuo Romos laikų bendradarbiauja įvairiuose laikraščiuose, daugiausia Darbininke, Drauge, Europos lietuvyje, Tėviškės žiburiuose. Yra redagavęs Vokietijos LB Valdybos Informacijų biuletenį, dabar yra vienu Krivūlės redaktorių, vadovauja LF bičiulių ELI. 1950 m. vedė radijo valandėlę Vatikane.

Yra skaitęs paskaitą apie Lietuvos Bažnyčią Kirche in Not kongrese (atspausdinta kongreso išleistoje knygoje). Liet. studijų savaitėse Vokietijoje skaitė dvi paskaitas: I-joje 1954 m. Ludwigshafene ir XVIII-je 1971 m. Stuttgart-Hohenheime. Taip pat padarė pranešimą Studijų savaitės simpoziume Bad Godesberge. Daugelyje Studijų savaičių išjuokė paskaitininkus humoristiškomis savo „paskaitomis" linksmavakariuose. Eilę kartų yra buvęs Studijų savaičių rengimo komisijose. Yra skaitęs paskaitų jaunimo renginiuose ir renginiuose, skirtuose jaunimui, katalikų suvažiavimuose ir labai daug kartų tautinių minėjimų progomis įvairiose Vokietijos LB apylinkėse. Yra kalbėjęs daugely JAV-bių ir Kanados telkinių 1964 m. pavasarį, kai Vasario 16 gimnazijos rūmų statybai surinko 20.000 dol. Yra ruošęs plataus masto Vasario 16 minėjimus LS lietuvių kuopų ir Vokietijos LB Valdybos vardu, o taip pat ir kaip Vokietijos LB Valdybos įgaliotinis prie Rheinland Pfalz vyriausybės.

Savo veikla ne visiems įtiko. Dėl to daugelio yra bartas viešai, bet daugiausia anonimiškai.

(VKV Inform.)

MIRUSIEJI

Martynas **Penelis,** VLB Hamburgo apylinkės narys, mirė rugsėjo 2. Palaidotas rugsėjo 10 d. Hamburg-Stellingeno kapinėse. Buvo gimęs 1899 m. gegužės 28 d. Kretingoje.

Jonas **Juknys,** VLB Burgsteinfurto apylinkės narys, mirė rugsėjo 5 d. Palaidotas gyvenamosios vietos (Borghorsto) kapinėse. Laidotuvėse dalyvavo apie 40 žmonių. Ant kapo padėti 8 vainikai ir keletas puokščių gėlių. VLB Eurgsteinfurto apylinkės vainikas buvo papuoštas tautinių spalvų kaspinu.

Velionis buvo gimęs 1902 m. gruodžio 10 d. Kulių valsč., Kretingos apskr. Lietuvoje liko žmona ir du vaikai.

KAIP MIEGA ŽVĖRYS?

Ar teisybė, kad kiškis miega atsimerkęs? Žinoma, ne, tačiau medžiojami žvėreliai miega mažiau ir ne taip ramiai, kaip jų persekiotojai. Tyrimai parodė, kad esama ryšio tarp žinduolių gyvenimo būdo ir jų miego. Tuos, kurie turi olas ar lizdus, galima pavadinti „miegaliais" — čia jiems palyginti saugu.

Katė miega 14 val. per parą, o 3 val. taip giliai, kad sapnuoja. Kurmis, nors ir tūno giliai savo labirinte, miega tik 8 val., sapnuoja — 1,5 val. Keista, tačiau voveraitė, kuri be perstojo šokinėja, įsigudrina pramiegoti 14 val. Daugelis žinduolių, atvirkščiai, nemėgsta miegoti — jie dieną naktį budi. Nors bezdžionė babuinas, avis ar jūrų kiaulytė kartais ir miega po 14 val., jie niekada nesapnuoja, o makakos sapnuoja penktadalį savo miego laiko. Mat, lengva makaka miega ant plonų šakelių, ir sunkesnis priešas jos negali užpulti. O babuinas gyvena savanoje, kur medžių nedaug, ir didžiausias jo priešas pantera neduoda giliai užmigti nei dieną, nei naktį.

VYRŲ KLUBAS

Vyrų, kuriuos engia jų žmonos, klubas egzistuoja jau 70 metų. Nors tūkstančiai vyrų gyvena, kaip sakoma, po žmonos batu, tačiau klubas turi tik 40 narių. 1967 m. pavasarį Anglijos mieste Yorkshire įvyko eilinis klubo narių suvažiavimas, kuriame dalyvavo 20 vyrų. Kiti atsiuntė suvažiavimo prezidiumui telegramas: „Negalėjau atvykti; žmona neišleidžia".

(iš Šluota)

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

HALIFAX — spalio 31 d., 1 v. p. p.
Manchester — Spalio 31 d., 11 val.
NOTTINGHAME —spalio 31 d., 11.15 val., Židinyje.
KETTERINGE — spalio 31 d., 12 val., šv. Eduardo bažnyčioje.
NOTTINGHAME — lapkričio 1 d., Visuose Šventuosiuose, 7 val. vakare, ir lapkričio 2 d., Vėlinėse, ryte 5 Mišios ir vakare 7 val. su gedulingais mišparais.
NOTTINGHAME — lapkričio 7 d., 11.15 val., Židinyje.
NORTHAMPTONE — lapkričio 14 d., 12 val., Katedroje.
DERBYJE — lapkričio 21 d., 11 val., Bridge Gate. Iš vakaro ir po pamaldų parapijiečių lankymas pagal asmeniškus pranešimus.
NOTTINGHAME — lapkričio 21 d., 11.15 val., Liet. Aušros Vartų Židinyje. Kristaus Valdovo ir Aušros Vartų Marijos Šventė.
NOTTINGHAME — lapkričio 28 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.
BRADFORD — lapkričio 7 d., 12.30 v. Po pamaldų visi kviečiami į kapines aplankyti mirusiųjų kapų.
NOTTINGHAM — lapkričio 14 d., 12.30 v., St. Patrick's bažn.
BRADFORD — lapkričio 21 d., 12.30 v.
HUDDERSFIELD — lapkričio 28 d.. 1 v. p. p., St. Joseph's bažn.

VIETA ATOSTOGOMS

Maloniai kviečiame tautiečius praleisti atostogas mūsų svečių namuose.

Žavi vieta netoli jūros ir miesto. Už kelių minučių kelio miesto autobusų garažas. Mūsų visi kambariai turi šiltą ir šaltą vandenį. Turime leidimą gėrimams.

Duodami pusryčiai, o vakare stiprūs pietūs.

Kaina savaitei nuo 11 iki 13 svarų liepos ir rugpiūčio mėn.

SAVININKAI O. IR J. VEGNERIAI

OSHAVA
ALPINE ROAD
VENTNOR
ISLE OF WIGHT

TELEFONAS: VENTNOR 148

SIUNTINIAI SAVIEMS

LIETUVIŲ NAMŲ AKC. BENDROVĖ
2 LADBROKE GARDENS, LONDON, W.11

ligi šiol yra atlikusi ir atlieka daug lietuviškų darbų. O prieš kurį laiką ji yra dar suorganizavusi

SIUNTINIŲ SKYRIŲ,

kuris pasitarnauja lietuviams, kai reikia geromis dovanomis pradžiuginti savuosius Lietuvoje.

Pasitarnaudamas šis skyrius laikosi tokio pagrindinio dėsnio: turi būti ko griežčiausiai prisilaikoma užsakytojo pageidavimų, kad būtų patenkintas užsakytojas ir džiaugtųsi gavėjas. Taigi per Bendrovės siuntinių skyrių užsakant gaunama grynai ta prekė, kurios nori užsakytojas. Kadangi Bendrovė yra atsisakiusi minties sudarinėti kokius nors papigintus standartinius siuntinius, tai užsakytojas gauna tik tokią prekę, kokios jis nori ir prašo. Niekas jam neperšama ir nesiūloma.

Medžiagos pasirenkamos pagal pavyzdžius.

Tasai Lietuvių Namų Akc. Bendrovės SIUNTINIŲ SKYRIUS yra jau įsigijęs tautiečių pasitikėjimą. Kas per jį siuntė, tai žino, kad viskas bus tiksliai, gerai ir greit sutvarkyta. O kas dar nepasinaudojo, tai kviečiamas išbandyti, nes juk kiekvienam labai ir patogu atsilyginant už „Europos Lietuvį" ar Nidos Knygų Klubo leidinius ar prašant kokių nors informacijų kartu sutvarkyti ir siuntinio reikalą, rašant vis tuo pačiu adresu:

2 LADBROKE GARDENS, LONDON, W.11

IR VASARĄ, IR ŽIEMĄ
IR RUDENĮ, IR PAVASARĮ

ne tik maistu, bet ir kitomis gėrybėmis

Jei saviems padėti nori,
Padarysi tai tikrai,
Kreipkis tik tuojau pas TAURĄ,
Ir neliks kišenė kiaura!

TAURAS

3, St. Dunstan's Gardens
London W. 3
Tel. ACO 4374

Atstovas Manchesteryje:

L. Puras, 79, Victoria Cresc., Eccles, Manchester.